

1.01 Izvirni znanstveni članek

UDK 726:27-523.6(497.41)(091)

Prejeto: 25. 10. 2013

Oskar Habjanič

mag., univ. dipl. zgod. in filoz., kustos, Pokrajinski muzej Maribor, Grajska ul. 2, SI-2000 Maribor
E-pošta: oskar.habjanic@maribor.si

Avguštinski samostan v Sv. Trojici v Slovenskih goricah v dobi baroka

IZVLEČEK

Prispevek se osredotoča na nastanek samostana v Sveti Trojici v Slovenskih goricah s prihodom eremitskega reda (obutih) avguštincev leta 1665. Podrobneje opiše samo delovanje in življenje v samostanu, prenove in dograditve ter povezanost samostana z drugimi avguštinskimi samostani v Avstrijski provinci. V sklepnem delu je poudarek na reformah Marije Terezije in Jožefa II., ki privedejo do ukinitve večine samostanov in prihoda frančiškanov v Sveto Trojico.

KLJUČNE BESEDE

avguštinci, barok, Sv. Trojica v Slovenskih goricah, samostani, plemiške družine, Trauttmansdorff, Stubenberg

ABSTRACT

THE AUGUSTINIAN MONASTERY IN SV. TROJICA IN SLOVENSKE GORICE IN THE AGE OF BAROQUE

The article focuses on the formation of the monastery in Sveta Trojica in Slovenske gorice since the arrival of the Augustinian Hermits in 1665. In details it describes the functions and life in the monastery, renovations and adaptations and the connection of the monastery with the other Augustinian monasteries in the Austrian province. In the final part it emphasizes the reforms of Maria Theresa and Joseph II., which leads to the closure of majority of the monasteries and the arrival of the Franciscans in Sveta Trojica.

KEY WORDS

Augustinians, baroque, Sv. Trojica v Slovenskih goricah, monasteries, noble families, Trauttmansdorff, Stubenberg

Viri za raziskovanje samostana v Sveti Trojici v Slovenskih goricah

Osnovni vir predstavljajo kronike, ki so jih pisali avguštinski menihi od nastanka samostana do svojega odhoda. Že pred letom 1665 je avguštinski red sprejel pravilo, da mora vsak samostan voditi kroniko dogodkov v samostanu. Po avguštinskih pravilih sta bila vsaj dva izvoda vsake kronike v samostanu, eden pa na sedežu province na Dunaju.¹ Del obsežne knjižnice dunajskega avguštinskega samostana je bil leta 1812 preseljen v današnje Avstrijsko nacionalno knjižnico, kjer hranijo tudi edini izvod kronike o samostanu Sv. Trojica v Slovenskih goricah. Gre za zbirko arhivskih listin, ki so popisane v kronološkem zaporedju od nastanka kapele sv. Duha leta 1631 do leta 1743. Polni naslov se glasi: *Protocollum Super Archivum huius Conventus Sanctissimae Trinitatis, in quo pariter varia memorabilia de incremento Thaumaturga Imaginis pro posteris notatu dignissima, per annorum decursum inserta reperiuntur, ab anno 1704*.²

Drugi del samostanske knjižnice je bil prenesen v knjižnico Univerze na Dunaju. Preostanejo še kronike, ki so jih hranili v samostanu. Te naj bi z razpustom samostana odnesli avguštinci s seboj oziroma jih je po poročanju patra Emerika Landergota »zadnji frater vzel s seboj v Radgono, kjer so ga svetne oblasti tako razjezile, da jih je vrge v ogenj«.³

Zbirka listin oziroma *Protokolov* o Sv. Trojici, ki jo hranijo v Avstrijski nacionalni knjižnici, je bila zbrana na pobudo provincialnega predstojnika na Dunaju in doktorja teologije, Jožefa Achingerja,⁴ ki si je v času predstojništva province v letih 1704–1707

zadal nalogo sistematičnega urejanja arhiva vseh samostanov v Avstrijski provinci. Kronika je pisana v latinskem jeziku, kronologija dogodkov oziroma posameznih listin pa preneha z letom 1763.

Gre za izpiske iz listin, ki ločujejo med ustnim izročilom in dokumentiranim dogodkom. Kot nas opozori že pater Emerik Landergot, ki je leta 1904 pregledoval omenjene *Protokole*, je kronika črpala iz drugih kronik, ki jih je vesten popisovalec dogodkov imel ob sebi: *Liber Provinciae, Liber Historiae Conventus, Liber Exitus, Liber proventuum, Liber fabricae (ecclesiae)*.⁵ Te so vsaj deloma ohranjene v Avstrijski nacionalni knjižnici.⁶ Uredništvo *Protokolov* je deloma mogoče pripisati tudi avguštincu Xystusu Schierju, ki je veljal za izjemnega erudita svojega časa, večino svojega življenja pa je prebil v knjižnici avguštinskega samostana na Dunaju ter nadaljeval delo, ki ga je začrtal Achinger.⁷

Na voljo je še kronika frančiškanov iz leta 1869, kjer so uvodoma naštetih avguštinski patri leta 1780. Hranijo jo v frančiškanskem samostanu v Sv. Trojici v Slovenskih goricah.

Ostane nam še sekundarna literatura. Pri tem je treba omeniti temeljito študijo v treh knjigah avguštincega Johannesga Gavigana z naslovom *The Austro-Hungarian Province of the Augustinian Friars 1646–1820* iz leta 1975, ki popiše zgodovino obutih avguštincev Avstrijske province s sedežem na Dunaju, pri čemer črpa predvsem iz arhivov v Vatikanu, dunajske nacionalne knjižnice, posameznih škofijskih arhivov ter kronike Avstrijske province M. Rosnaka in X. Schierja iz leta 1776. Ignacij Orožen se v delu *Das Bisthum und die Diözese Lavant, I. Theil* iz leta 1875 naslanja na vire, ki so ohranjeni v Nadškofijskem arhivu v Mariboru v fondu Lenart. Zelo temeljita je serija člankov patra Emerika Landergota iz frančiškanskega reda, ki črpa iz omenjenih *Protokolov* in opisuje dogodke od ustanovitve samostana do leta 1763. Na razpolago so tudi matične knjige lenarške župnije od leta 1629 naprej, za Sv. Trojico pa od leta

¹ Že pred letom 1665 je bilo sprejeto, da se v samostanih vodijo kronike vsaj v treh izvodih, eden ostane v samostanu, kopiji pa se pošljeta v samostan na Reki in v Gradcu. Leta 1665 je bilo sprejeto, da se generalni arhiv province vodi samo v Gradcu kot geografskem središču Avstrijske province. Leta 1668 je bil z odlokom ustanovljen generalni arhiv province, a njegov sedež ni naveden. Domnevno gre za samostan na Dunaju. Glej: Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 118.

² V Avstrijski nacionalni knjižnici je vodena pod zaporedno številko: O.N.B. 7236 IV, 29r–88r. Slavn raziskovalec avguštinskega reda Johannes Gavigan se je lotil prepisa s komentarji omenjenih *Protokolov*, kjer je sicer izpustil nekaj strani. Prepis je danes na Villanova University pod zaporedno številko: BX2930.W55 T75.

³ Landergot, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah*, Cvetje z vertov, letnik XXI, Gorica 1904, I. zvezek, str. 30.

⁴ *Protocollum Super Archivum huius Conventus Sanctissimae Trinitatis*, str. 1. Jožef Achinger se je rodil na Štajerskem. Konec 17. stoletja je poučeval v samostanu v Gradcu. Na tamkajšnji univerzi je prejel doktorat iz teologije. V letih 1701–1702 je bil dekan teološke fakultete na Dunaju, med letoma 1704 in 1707 je bil predstojnik Avstrijske province, nato pa se je posvetil ustanavljanju samostana v Budimpešti, kjer je deloval kot vikar in novozgrajeni cerkvi sv. Štefana (leta 1707). Kronist zgodovine avguštincev Avstrijske province Xystus Schier je v svojih zapiskih poudaril, da gredo zasluge za zbiranje dokumentov prav Achingerju. Glej: Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 233, 254–260, 322, 323.

⁵ Landergot, *Sveta Trojica*, I. zvezek, str. 30, opomba 2. Pater Emerik Landergot je k Sv. Trojici prišel leta 1900 ter bil očitno več latinskega jezika in branja kronike, ki je takrat očitno še bila v samostanu. *Protokoli* so bili domnevno v samostanu še leta 1975, saj je kronika zabeležena v *Vodniku po župnijskih arhivih na območju SR Slovenije*, čeprav je verjetno, da je šlo za Landergotove povzetke. Omenjeni izvod je danes pogrešan.

⁶ V Avstrijski nacionalni knjižnici hranijo kar 45 del (*Protokolov*), ki jih pripisujejo Xystusu Schierju.

⁷ Xystus Schier se je rodil 19. julija 1727 v mestu Bruck an der Leitha. Pred vstopom med avguštince je študiral humanistiko v Bratislavi. Novic je postal 25. aprila 1745, v duhovnika pa je bil posvečen leta 1750. Z Dunaja je šel v Bruck an der Leitha, a je bil leta 1755 že pomočnik predstojnika novicev ter pomočnik knjižničarja na Dunaju. V tem času je izdelal kataloge samostanske knjižnice, jih obogatil z deli svojega časa in začel s sistematičnimi popisi zgodovine Avstrijske province. Umrl je v času izbruha kuge na Dunaju v starosti 44 let, 21. marca 1772, med nesebičnim nudenjem pomoči in spovedovanja umirajočim. Glej: Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 223–224.

1819 naprej. Posamezni dokumenti o samostanu so tudi v Nadškofjskem arhivu v Mariboru, v fondu dekanije Lenart.

Območje Slovenskih goric v 17. stoletju

Življenje ljudi v Slovenskih goricah v 16. in 17. stoletju je bilo povezano z vsemi težavami, ki so pestile preostali del srednjeevropskega prostora: nagel vzpon protestantizma tako med meščani kot med plemstvom ter posledično ostra in načrtovana protireformacija, vpadi Turkov in krucev, bližina in napetost kmečkih uporov, izčrpanost in življenjska stiska ob novih davkih v času tridesetletne vojne, pojav praznoverja, ki je najmočnejše izbruhnilo prav na območju Slovenskih goric, ter nenazadnje čarovniški procesi, ki so dosegli vrhunec v drugi polovici 17. stoletja.

Nagel razmah protestantizma, ki ga povzročijo teze nemškega avguštince Martina Lutra leta 1517, je širše območje Slovenskih goric zajel že v naslednjem desetletju, o čemer priča vizitacija iz leta 1528, ki je ugotavljala vplive nove vere. Do vizitacije je prišlo na pobudo deželnega kneza in nadvojvode Ferdinanda, salzburškega nadškofa in kardinala Mateja Langa in ljubljanskega škofa Krištofa Ravbarja, tudi upravitelja sekovske škofije v letih 1512–1536.⁸ Komisija je ugotovila, da so prebivalci Radgone že podlegli novi veri, medtem ko so Mariborčani pri sprejemanju novega nauka še neodločni. Prav Radgona in prekmurško zaledje sta bila po letu 1600, ko so morali na ukaz nadvojvode Ferdinanda deželo zapustiti vsi meščani, ki so sprejeli protestantsko veroizpoved, pomembno zatočišče izgnanih graških protestantov, kjer je delovala tudi protestantska šola.

Radgona je od srede 16. stoletja veljala za eno močnejših protestantskih središč in se ni ozirala na verske komisije, ki so prihajale v mesto. Svojega zaščitnika so meščani našli v Karlu pl. Geberstorffu, ki je na svojem zemljišču zunaj mesta zgradil cerkev in hišo za predikanta. Verjetno je prav pod pritiskom močne protestantske skupnosti leta 1542 zamrl avguštinski samostan v Radgoni, ki se omenja že leta 1360. Domnevamo lahko, da so avguštinci v Radgoni raje sledili Lutrovemu nauku in so samostan zapustili, kot so storili številni avguštinci po avstrijskih in nemških deželah.⁹

⁸ Mlinarič, *Prizadevanja sekovskih škofov*, str. 9.

⁹ Okoli leta 1299 se je nemška provinca avguštincev razdelila na Köln, Švabsko, Turingijo oziroma Saško in Bavarsko. Zadnja je obsegala: Češko in Moravsko, Avstrijo, Štajersko, Koroško, del Švabske, Poljsko, Litvo in Rusijo. Prva avguštinska provinca na območju današnje Slovenije je bila Štajersko-koroška, ustanovljena leta 1577 oziroma 1578. V Avstrijski provinci se je v prvi polovici 16. stoletja obdržal zgolj avguštinski samostan na Dunaju. Samostan v Klosterburgu je bil hudo poškodovan ob turškem napadu leta 1529, prav tako Korneuburg in Baden. Bruck an der Leitha in Mareck sta propadla oziroma bila opuščena, verjetno pod

Nastanek cerkve Svete Trojice v Slovenskih goricah

Razmere, v katerih je prišlo do nastanka cerkve oziroma najprej kapele Sv. Duha, so odsevale obdobje neposredno po reformaciji. Priložnost se je ponudila, ko se je do takrat močna protestantska družina Stubenberg, verjetno predvsem iz praktičnih razlogov, odločila sprejeti katoliško veroizpoved. Tako Wolfgang kot njegov brat Jurij sta se skupaj s številnimi plemiči iz Kranjske šolala v Bologni, razmeroma varnem zatočišču protestantov, kjer sta padla v roke reformatorski komisiji, a sta se uspela rešiti. Wolfgang (1600–1668) leta 1627 od svojega strica Jurija, vnetega protestanta, deduje gosposčino Cmurek. Dve leti poprej, 19. januarja, je poročil Anno Kreszenzio pl. Scheitt, s katero je imel kar 18 otrok, med njimi devet sinov.¹⁰ Svoje hčere je poročil v družine Brandis, Thurn in Prostowsky. Vse njegovo življenje je bilo povezano s številnimi dolgovi. V tem kontekstu je treba razumeti tudi njegovo drugo poroko z ovdovelo gospo Thurn, ki naj bi dolgove vsaj ublažila. Leta 1644 je tako imel za 20.000 guldnov dolg. Po sprejetju katoliške vere je bil član vojnega sveta in kameralnega sveta, v letih 1647–1649 pa tudi vojni komisar. Da je bil blizu dvora že zelo zgodaj, govori dejstvo, da je leta 1637 cesarico Eleonoro spremljal v Gradec ter leto kasneje k poljski kraljici.¹¹

Odločitev oziroma privolitev v gradnjo kapelice Sv. Duha leta 1631 je bila verjetno predvsem pragmatične narave. Upoštevati je treba, da je njegova

vplivi protestantizma. Močan vpliv so imeli protestanti tudi na avguštinsko skupnost na Dunaju. V Štajersko-koroški provinci je bilo pred letom 1517 sedem samostanov, leta 1555 pa sta bila naseljena samo še Fürstenfeld in Reka. Od 13 samostanov v Avstrijski provinci jih je na prehodu iz 15. v 16. stoletje izumrlo oziroma sprejelo protestantsko vero dobre tri četrtine. Tudi Bavarska provinca je izdala dekrete proti Lutrovi hereziji, in sicer v letih 1526, 1528, 1535 in 1537, kar pa prebegov k Lutru ni ustavilo. Po krizi v času protestantizma sta bila avguštinska samostana v Badnu in na Dunaju vključena v provinco Češko, ustanovljeno med letoma 1602 in 1608, leta 1626 pa sta se samostana na Dunaju in v Korneuburgu temu uprla ter ustanovila svojo provinco. Do formalne ločitve je prišlo šele leta 1636. V letih 1649–1651 je prišlo do unije med Avstrijsko in Moravsko provinco. Pobudo za združitev Štajersko-koroške province z Avstrijsko provinco je dal cesar Ferdinand II. leta 1652. Že naslednje leto je izdal ukaz o združitvi vseh avguštinskih samostanov na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem, z izjemo tistega na Reki (priključen 1669) v Avstrijsko provinco. Glej: Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume I., str. 3–4; glej tudi: Gavigan, *The Province of Styro-Carinthia*, str. 272.

¹⁰ Anna Kreszenzia pl. Scheitt je rojevala v letih 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1632, 1633, 1634 dvakrat, 1636 (?), 1637, 1638, 1639, 1643, 1644, 1645 in 1647. Kreszenzia je umrla po 42 letih plodnega zakona 27. februarja 1667. Nato se je Wolfgang poročil z baronico Mario Isabelo Kronegg, od leta 1667 ovdovelo gospo Thurn, s katero ni imel otrok. Glej: Loserth, *Geschichte des Altsteirischen Herren* (priloga rodbinskega drevesa).

¹¹ Več o rodbini Stubenberg glej: Loserth, *Geschichte des Altsteirischen Herren und Grafenhauses Stubenberg*.

družina veljala za enega izmed branikov protestantizma na Murskem polju in širše ter da je Wolfgang živel v hudih dolgovih. Območje, na katerem naj bi bila zgrajena kapelica sv. Duha, sta obdelovala bratranca Kasper in Pavel Lorber, ki sta bila najverjetneje seznanjena z željo po novem božjem hramu, potem ko je bila kapela v Radehovi večkrat uničena, če že nista sodelovala pri samih obredih skakačev. Omenjeni hrib so tako prepustili v upravljanje župniji v Sv. Lenartu, kjer je »po božjem navdihnjenju«¹² ter na pobudo tamkajšnjega župnika Adama Urbaniča, cerkvenega prošta in lenarskega tržana Caharije Nürnbergerja ter verjetno številnih okoliških prebivalcev prišlo do postavitve lesene kapele, nad katero si je gospod Stubenberg v darovnici iz 24. aprila 1631 pridobil sodno oblast ter skrb za oskrbovanje imetja in dohodke cerkve. Omenjena bratranca sta si zagotovila oprostitev davka pri prodaji vina in kruha v neposredni bližini kapele,¹³ kar je zelo spominjalo na običaje skakačev, saj je takrat že pokojni sekovski škof Brenner dogajanje pri skakačih opisoval kot kraj, kjer se preprodajata pijača in jedača.

Ožje območje, na katerem so začeli z gradnjo kapelice sv. Duha, je bilo prav gotovo že naseljeno. Leta 1542 je moral biti pripravljen podrobnejši popis premoženja hrastovskega gospostva, ki sta si ga takrat delila Žiga Andrej in njegov stric Friderik pl. Herberstein. Friderikova polovica, ki je bila ocenjena na 250 funtov imenja, je med drugim obsegala tudi območje, kjer se kasneje omenja cerkev sv. Duha. Na imenju, imenovanem Vrhovšaki,¹⁴ je živel 14 družin, njihove nepremičnine pa so bile v povprečju vredne osem goldinarjev, največja je bila vredna petnajst goldinarjev, devet jih je bilo ocenjenih na deset, štiri pa na pet goldinarjev. Dva sta bila kočarja, devet družin je živel na srednjih, tri pa na večjih kmetijah. Štiri kmetije so imele po dva konja, pet po enega,

ostale pa so bile brez konj. Osem kmetij je imelo 10 glav govedi, štiri kmetije so jih imele pet, ena kmetija je imela 15 ter ena celo 20 glav govedi. V popisu se omenjajo še svinje, pri čemer je sedem kmetij imelo pet svinj, tri kmetije deset, tri kmetije 15 ter ena kmetija kar 20 svinj.

Ožje območje okoli bodoče cerkvice sv. Duha je bilo torej pretežno vinogradniško usmerjeno. Pri delu, pretežno oranju in trgovini, so pomagali konji, govedo je poskrbelo za mlečne izdelke, ob večjih praznikih oziroma delu pa je bilo postreženo tudi s svinjskim mesom.¹⁵

Kapela je postala priljubljeno središče okoliških ljudi, zato je štiri leta po postavitvi kapele sv. Duha, 10. julija 1635, lenarški župnik Adam Urbanič o celotni zadevi pisal sekovskemu škofu in ga obvestil, da so okoliški ljudje in tržani Sv. Lenarta pripravljeni na svoje stroške zgraditi večjo cerkev, ki bi zadostila potrebam ljudi. Sekovski škof Janez Marko IV. pl. Altringen (1633–1664) je za mnenje vprašal arhidakona, pristojnega za lenarško župnijo, ptujskega župnika Janeza Ripflerja, ki je bil zelo nenaklonjen ljudskemu praznovanju. Ripfler je ob tem naznanil in sugeriral, da novozgrajena cerkev ne bo stala na istem hribu kot porušena kapela »Božjega groba« v Radehovi, ampak v njeni bližini. Gradnja naj bi se ljudem dovolila, če imamo v mislih vse napade, poskuse, zlorabe in vraževerja.¹⁶

Sekovski škof je gradnjo dovolil in se udeležil postavitve temeljnega kamna nove cerkve, ki je bil položen 15. junija 1636.¹⁷ Glavna pobudnika sta bila prav gotovo že omenjeni lenarški župnik Adam Urbanič in Caharija Nürnberger, kar potrjuje tudi napis nad takratnimi vhodnimi vrati v cerkev.¹⁸ Odločitev za dovoljenje gradnje cerkve je zgolj nadaljevala dosledno upoštevanje predpisov in smernic tridentinskega koncila, ki so znova spodbujali nastanek romarskih središč, kar je cerkva na Porčiču tudi postajala, gradnjo vsake nove cerkve pa je po omenjenih določilih prav tako moral odobriti sam škof.

Stroške naj bi poravnali vaščani sami, k čemur so se v pismu z dne 27. aprila 1636 obvezali: lenarški župnik Adam Urbanič, Tomaž Sporer, župan trga Sv. Lenart, cerkveni ključar Caharija Nürnberger in preostali tržani Sv. Lenarta: Matija Lipovic, Lenart Posteth, Janez Kirn in Jurij Kuhar. Podpisali so se še: Janž Senekovič in Martin Gambser z gosposčine Cmurek, Urban Golob, uradnik gosposčine Weiters-

¹² »Postquam Domino Deo inspiritante ...«, v: *Protocollum*, str. 1; glej tudi Landergot, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah*, zvezek 2, str. 55.

¹³ Orožen, *Das Bisthum und die Diözese Lavant, I. Theil*, str. 218.

¹⁴ Nemško Verchoczen, tudi Varkhusach oziroma Vrhovšaki, tudi »Na vrhu«, kjer se tri kmetije omenjajo že leta 1445 (locirano je bilo v območje Sv. Benedikta v Slovenskih goricah). Jože Koropec to območje natančneje locira v današnjo Sv. Trojico v Slovenskih goricah. Curk sicer navaja, da naj bi se to območje imenovalo Gradišče že leta 1419, vendar pa je bilo to poimenovanje mišljeno za gozd v katastrski občini Zgornja Velka. Kar nekaj krajev na Slovenskem je bilo sprva imenovanih Puchstal, kar se kasneje sloveni kot Gradišče. Sklepamo lahko, da sta imela bratranca Lorber v najemu zemljo, na kateri so zgradili cerkev sv. Duha. V ohranjenih *Protokolih* se kot kraj gradnje kapele spet navaja *Purkstallberg*. Prevzeto je bilo torej ime bližnjega Porčiča, ki se prav tako navaja v popisu premoženja iz leta 1542, medtem ko se v *Protokolih* »Vrhovšaki« ne omenjajo več. Ožje območje se je torej od leta 1445 do okoli 1631 imenovalo Verchoczen (Vrhovšaki), med letoma ok. 1631 in 1636 Purkstallberg ter nato Heilige Dreifaltigkeit. Glej: *Protocollum Super Archibivum huius Conventus Sanctissimae Trinitatis*, str. 1; Koropec, *Srednjeveški Hrastovec*, str. 47–59; Blaznik, *Historična topografija Slovenije II*, str. 495.

¹⁵ Koropec, *Srednjeveški Hrastovec*, str. 52–54.

¹⁶ Orožen, *Das Bisthum und die Diözese Lavant*, str. 219.

¹⁷ *Protocollum*, str. 2.

¹⁸ Napis je slabo viden še danes in se glasi: »Den 15. Juni 1636 ist durch Ihre Fürstl. Gnaden Herrn Herrn Marcum Bischof zu Seccau der erste Stein gelegt zu der Zeit des ehrwürdigen geistl. Herrn Adamen Urbanitsch, Pfaarherrn zu St. Leonhardt und Herrn Zacharien Niernperger als obern Kirchen Probst das geben alsobalten eine anfang genommen und aus lauter Almosen erbaut worden.« Glej tudi: Landergot, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah*, zvezek 2, str. 56.

Georg Matthäus Vischer: Veduta dvora Štralek z okolico leta 1681, v ozadju vidna cerkev sv. Trojice z nastajajočim vaškim naseljem, bakrorez, 1681 (*Topographia Ducatus Stiriae*, 1681, Cankarjeva založba, 1971, sl. 118).

feld, Pavel Nedeljko, graški jezuit, in Boštjan Pinterič, uradnik z gosposčine Hrastovec. Pismo je bilo naslovljeno na sekovskega škofa, ki so ga povabili k položitvi temeljnega kamna.¹⁹ Cerkev so posvetili Sveti Trojici.²⁰

Sveta Trojica je varovala tudi pred izbruhom bolezni, predvsem kuge, ki je pogosto prizadela okoliške kraje, zato ta posvetitev odseva čas in takratne razmere.²¹ Napis nad današnjim vhodom v zakristijo (takrat stranska vrata v cerkev) razkriva, da so cerkev dogradili leta 1640.²²

¹⁹ Orožen, *Das Bisthum und die Diözese Lavant*, str. 219.

²⁰ Frančiškan pater Celestin Fošner ok. leta 1856 kot vzrok preimenovanja cerkve iz Sv. Duha v Sv. Trojico navaja: »Stari ljudje pravijo, da so se na tem bregu zmerom tri enake luči videle. To je nagnilo prebivalce, da so postavili cerkev v čast presv. Trojici.« Glej: Landergot, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah*, zvezek 2, str. 56. Sveti Trojici so posvetili tudi cerkev pri Podlehniku v Halozah, ki so jo leta 1654 zgradili dominikanci.

²¹ Podobno določilo je veljalo še sredi 18. stoletja, ko je cesar Leopold II. svetoval posvetitev cerkva sv. Trojici, kar bi jih obvarovalo kuge.

²² Glej tudi: *Protocollum*, str. 2. Napis se glasi: »W.H.V.S.A. C.F.V.S.G.S.F.J. 1640 AN IST DISE KIRCH AUSBAUT WORDN.« Inicialke označujejo imena darovalcev: »Wolfgang Herr Von Stubenberg Anna Crescentia Frau Von Stubenberg Geborne Scheidin Freiin.« Curk navaja, da je bila cerkev dograjena leta 1643. Najverjetneje je bila večkrat dozidana. Na mestu, kjer je danes glavni oltar, je bil zvonik. Tam je bil pod velikimi vrati tudi glavni vhod, nad katerim je

Milostna podoba – slika Svete Trojice – naj bi nastala v cmureškem gradu gospoda Stubenberga, ki je sicer v preteklosti nedvomno pripadal protestantski veri, a je do leta 1628 sprejel katoliško vero.²³ Z umestitvijo milostne podobe se je priljubljenost cerkve povečala. Razširila so se romanja in procesije, kar je pripomoglo tudi k nastanku in razvoju naselbine v neposredni bližini, ki se je začela intenzivneje razvijati po zgraditvi cerkve. Na Vischerjevi veduti dvora Šalek se v ozadju vidijo obris cerkve Sv. Trojice, kot je tudi poimenovana, s skromnim zaselkom okoli nje. V listini, datirani 4. maja 1658, v kateri je pri Sv. Lenartu izdan atest za njihovo sodno vino, se v komisiji, ki je bila ustanovljena za ta namen, omenja tudi Hans Pangerlin, podkovač iz Sv. Trojice. Komisija je takrat ugotovila, da je vino slabe kakovosti in da ni za pitje niti zastonj, kaj šele za denar.²⁴ Leta

bil napis iz leta 1636 (glej opombo 18) v zvezi z darovnicami. Cerkev je segala do današnje prižnice in je bila obrnjena proti zahodu. Obsegala je današnji zahodni zvonik, skozi katerega je vodil glavni vhod, nekaj nižjo ladjo z južno kapelo ter kvadratast prezbitarij s strešnim stolpičem. Glej tudi: Curk, *Samostani na Slovenskem*, str. 385; Landergot, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah*, zvezek 2, str. 56.

²³ Slikar naj bi bil protestantske vere. Ob dokončanju dela je vzdiknil, da tega ni narisal on, ampak božja roka. Kmalu po dogodku je sprejel katoliško vero. Glej: Landergot, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah*, zvezek 2, str. 58.

²⁴ Hernja Masten, *Trg Sv. Lenart*, str. 35.

1659 se kot cerkveni ključar v Sv. Trojici omenja Janez Senekovič iz Sv. Trojice, v matičnih knjigah pa se leta 1666 omenja poroka med Gertrudo Ambrozij in Mihaelom Slano, oba iz Sv. Trojice. Torej lahko sklepamo, da sta družini Ambrozij in Slana živeli na Porčiču oziroma Sveti Trojici, kot se območje takrat že imenuje. Leta 1701 je bil na lenarškem pokopališču pokopan Lovrenc Petelinšek prav tako iz Sv. Trojice.

Cerkev Svete Trojice je formalnopravno spadala pod lenarško župnijo, nad katero je imel patronat benediktinski samostan v Admontu. Le slabih 17 let po dokončanju cerkve se je v Sveti Trojici kot pristojni arhidiakon med Muro in Dravo²⁵ mudil Jakob Kogler, graški mestni župnik, salzburški svetnik in doktor teologije. Gre torej za osebo s široko izobrazbo. Upoštevati pa moramo, da je še v začetku 17. stoletja samo ptujski župnik in arhidiakon ter Brennerjev in Eberleinov poročevalec za Sveto Trojico študiral teologijo in filozofijo, leta 1628 pa je bilo na Štajerskem že 28 magistrov in devet doktorjev teologije.

Na območju Slovenskih goric je Kogler vizitiral med letoma 1657 in 1660. 29. oktobra 1657 je prispeł v Selnico, pot je nadaljeval v Kamnico, Sv. Peter in Maribor ter nazaj v Svečino. Glavnino vizitacije omenjenega območja je opravil v letih 1659 in 1660. V Sv. Lenartu oziroma podružničnih cerkvah je vizitiral 9. septembra 1660, od tam pa je pot nadaljeval v Apače in Jarenino.

Za kapelo Svete Trojice v Slovenskih goricah je poročal, da je zanjo temeljni kamen pred 20 leti na dan sv. Vida položil sekovski škof Janez Marko IV. pl. Altringen (1633–1664). Grajena je bila z darovnicami, ki so jih ljudje prinašali na kraj in so jih nato brez vednosti admontskega samostana uporabljali za gradnjo. Na eni strani cerkve so visele različne table s čudeži, v katere pa je vizitator odkrito podvomil.²⁶ Gre za darovnice, ki so jih ljudje darovali že pri sami gradnji kapele. Leta 1636 sta tako darovala Gregor Zorman kmečkega stanu, ki je bil zelo bolan, in Matevž Bele, ki je okreval po vojni rani; iz leta 1637 so štiri table, med drugim darujejo Katarina Senekovič, že omenjeni Caharija Nürnbergger iz Sv. Lenarta, eden glavnih pobudnikov gradnje cerkve, Wolf Adam Hanževič, odvetnik v Gradcu, za svojo hčer Evo Katarino, in grof Hanns Grünen; iz leta 1638 je pet tabel, med drugim darujejo gospa Renata Lokodizin za svojo hčer Evo Kosino, Gregor Schichikin, meščan in trgovec iz Gradca, ter njegova žena Barbara za hčer Mario Regino, Gregor Molaunik iz Admonta, Hans

Paal, po poklicu mesar, in Helena Nore za svojega moža Hansa Noreta, mariborskega meščana; iz leta 1639 je devet darovnic, med njimi Helena Sporerin, Michael Serdelli iz Radgone, Cebedäus Guetschild, kantor pri radgonski župnijski cerkvi sv. Janeza, Marija Diakin za Jurija Diakina, peka v Mariboru, Gregor Georgner, mestni svetnik v Leibnizu, Sebastian Stremfel, vikar sv. Ruperta, Hans Brannt, meščan in padar iz Maribora, ki se je vrnil iz vojne z uskoki, in Hanns Keren, mežnar pri Sv. Lenartu; iz leta 1640 so bile štiri table, med drugim darujeta Hanns Heinrich Wintershoffen pl. Prang in Gregor Strediot, meščan iz Maribora; ena darovnica je bila tudi iz leta 1641; iz leta 1642 je šest tabel, med njimi darovnica Jurija Strohlekerja, župana trga Schrenhausen, in Rosine Barbare pl. Trauttmansdorff, rojene pl. Ursenpek, za njeno hčer Gertrud Lokner; nekdo je daroval za sedemletno služkinjo, ki je 15. julija 1642 na Ptujju padla z višine 18 čevljev in ostala nepoškodovana, ter Kristof in Elizabeta Wintpüchler iz Radgone; iz leta 1643 je sedem tabel, med drugim darujejo Linhart Postet, Apolonian Zuchin iz Maribora, Margarita Jobstingerin za svojega blagoslovljenega moža Andreja Jobstingerja, meščana in trgovca v Mariboru, Mihael Gruber, Gertruda Zupanič iz Maribora za svojega malega sina Janeza, Pankrac Schalatter, meščan in mesar na Ptujju, ter Jurij Lipič, meščan in trgovec iz Radgone.²⁷ Popis čudežev je bil narejen leta 1643, do takrat pa je naštetih vsega skupaj 38 čudežev oziroma priprošenj in votivnih tabel v zahvalo.²⁸

Vizitator poroča, da je Stubenberg dolžan večjo količino denarja za kapelo, za katero se je zaobljubil skrbeti. Prezadolženi Stubenberg je imel z denarjem seveda popolnoma drugačne namene in se je ob nenehnih opozorilih obrnil na samostanske redove. Prav tako je zahteval odstranitev darovanih ženskih kodrov. Trdil je, da je takšen dar popolnoma nepriemer in spominja na praznoverje.²⁹ Vizitatorju so bili gotovo znani številni čarovniški procesi na območju Slovenskih goric, kjer se lasje in drugi osebni dodatki omenjajo kot sestavina pri kuhanju uroka, zdravila ali strupa. Omenjeni dar lahko nedvomno povežemo z močno zasidrano tradicijo ljudskega praznoverja, skakači in pojavom čarovništva.

Pri cerkvi v Sveti Trojici ni bilo stalno nastanjenega župnika, maša v cerkvi z zvonikom je bila po poročanju Franza Pasqualinija, ki je kot mariborski župnik deloval med letoma 1638 in 1649, dvakrat tedensko in ob praznikih, za kar je lenarški župnik prejel letno 100 »reichsthalerjev« iz cerkvene blagajne, ki so jo hranili pri Sveti Trojici. Župnik je sicer imel tik ob cerkvi zgrajeno eno sobo za prenočišče, a je vztrajal, da prespi v Sv. Lenartu.³⁰ Denarja seveda župnik

²⁵ Sv. Trojica je spadala v dekanat Lipnica, kamor spadajo župnije: Lipnica, Lučane, St. Johann im Saggautal, Svečina, Gomilica, Jarenina ter Sv. Lenart v Slovenskih goricah. Širše gledano je dekanat Lipnica spadal k arhidiakonatu s sedežem v Strassgangu, kamor so spadali še: Strassgang, dekanati s sedeži v Lipnici, pri Sv. Vidu v Vogauu, na Ptujju in v Radgoni ter cistercijanskemu samostanu v Reinu, krški škofiji in križniškemu redu inkorporirane župnije; glej: Mlinarič, *Župnije na Slovenskem Štajerskem*, str. 10.

²⁶ Mlinarič, *Župnije*, str. 69, paragraf 161.

²⁷ Orožen, *Das Bisthum*, str. 221–222; glej tudi: *Protocollum*, in-deks.

²⁸ NŠAM, fond dekanije Lenart, škatla D 17/23.

²⁹ Mlinarič, *Župnije*, str. 69, paragraf 161.

³⁰ Orožen, *Das Bisthum*, str. 227–228.

ni nikoli videl, saj je cerkveno blagajno vodil gospod Stubenberg, ki je vse prihodke zadržal zase. V skladu s srednjeveškim načelom »cum iure advocatie« je bil Stubenberg dolžan prevzeti oskrbo, stroške reševanja sodnih sporov in nadzor nad dohodki ter poskrbeti za varnost cerkve, a se je tega vztrajno izogibal.

Kot prvi kaplan je bil v listini iz leta 1644 omenjen Tomaž Čokelj, ki ga je na željo lenarškega župnika Adama Urbaniča vizitiral mariborski župnik Andrej Vatminič. Ta je Čoklja opozoril, da mora redno voditi popis dušne oskrbe v cerkvi.³¹ Od 22. aprila 1662 do 14. februarja 1663 je v cerkvi Svete Trojice kot kaplan deloval Jakob Mastnak iz župnije Sv. Lenarta, kar potrjuje odlok z dne 22. aprila 1662, ki ga je podpisal sekovski škof Janez Marko IV. pl. Altringen.³² Stroške, ki so nastajali v zvezi s tem, je moral nositi gospod Stubenberg, na čigar željo je bil omenjeni župnik tudi imenovan. Kot cerkveni ključarji pri Sveti Trojici se leta 1659 omenjajo Jakob Kocbek iz Radgone, Caharija Nürnberger iz Lenarta in Janez Senekovič iz Sv. Trojice.

Prihod avguštincev v Sveto Trojico

Prihod eremitskega reda (obutih) avguštincev v odmaknjeno cerkev Sv. Trojice je sovpadal s številnimi procesi, gibanji in dogodki, ki so zaznamovali novi vek. Puščavniški red avguštincev se naslanja na srednjeveško tradicijo sorodnih beraških redov, dominikancev, minoritov in karmeličanov. Že leta 1256 je papež Aleksander IV. v znameniti buli »*Licet ecclesiae catholicae*« različne skupine puščavnikov združil v red avguštinskih eremitov, ki so sprejeli redovna pravila Avguština Hippa. Med avguštince se je vse do shizme prišteval tudi Martin Luter, ki je s svojim zgledom pritegnil marsikaterega avguštinskega meniha oziroma meniško skupnost.³³

Z združitvijo se ni strinjala linija tako imenovanih viljemitov, ki so sledili življenju sv. Viljema Malevala (umrl 1157, za svetnika potrjen leta 1202) oziroma redovnim pravilom sv. Benedikta. Red je bil razširjen v Italiji, Franciji, Nemčiji in Avstriji, pri nas pa ga že zelo zgodaj najdemo na odmaknjem območju na Muti, po nekaterih virih že leta 1257, gotovo pa pred letom 1271, ko je omenjen v listini Sigfrida Marenberškega. To območje je ustrezalo strogim pravilom tako imenovane »puste oziroma zle doline« (Maleval), kamor se je zatekel njegov ustanovitelj. Red je gojil posebno čiščenje Matere božje. Najdemo ga tudi v Velikovcu, kjer je bil samostan ustanovljen že leta 1263.

Do nove reforme reda pride v 16. stoletju, ko je leta 1588 nastala tako imenovana skupnost boso-

nogih avguštincev, v slovenski literaturi znanih pod imenom diskalceati (na Slovenskem verjetno najbolj znan Marko Pohlin (1735–1801), kot izjemen pridigar pa je slovel Abraham a Santa Clara (1644–1709)). Razširijo se predvsem po Španiji, Italiji, Franciji in Portugalski. Sledili so strožjim pravilom. Namesto čevljev so imeli obute sandale, zaželjena je bila stroga tišina, vsak samostan je imel še dislokacijo, kjer se je menih lahko posvetil strogi samoti. V času pokore so živeli samo od vode, kruha, sadja, olja in vina.

Spori glede pristojnosti nad novozgrajeno cerkvijo Sv. Trojice med Admontom in Stubenbergom, terjatve sekovske škofije in dolg, ki ga je Stubenberg imel za vzdrževanje cerkve, so ga verjetno prisilili, da se je obrnil na meniške redove. Vendar je pri tem prišlo do zapletov. Stubenberški gospod je sicer imel pravico privabiti redovnike, vendar pa je pravica do duhovniške službe pripadala admontskemu opatu, takrat Raimundu pl. Rechlingu, ki je imel jurisdikcijo tudi nad Lenartom in posledično nad njegovimi podružnicami. V času spora je sekovski škof Janez Marko IV. pl. Altringen na prošnjo gospoda Stubenberga, kot kaže odlok z dne 22. aprila 1662, Jakoba Mosniocha imenoval za trojiškega kaplana.³⁴

Gospod Stubenberg se je v želji po prevzemu samostana najprej obrnil na dominikanski red na Ptuj, ki je leta 1654 že prevzel cerkev Svete Trojice v Halozah. Dominikanci so prošnjo zavrnil. Nato se je 13. decembra 1662 obrnil na avguštince, ki se na vabilo odzovejo že v pismu 29. decembra istega leta. Hiter odziv gre verjetno razumeti kot željo po širitvi avguštinske Avstrijske province, ki je po združitvi s štajersko-koroško provinco postala pomembnejša meniška skupnost v cesarstvu. Spor je bil rešen leta 1663 s pravo diplomatsko spretnostjo. Pravica do posesti oziroma patronatska pravica je bila priznana gospodu Stubenbergu, posebnega kaplana pa so še naprej potrjevali opati iz Admonta. Za morebitne spore je bila še naprej pristojna sekovska škofija.

Cerkev Sv. Trojice je bila avguštinskemu redu predana 14. februarja 1663. Ob tem je Stubenberg avguštincem preupal tudi dva vinograda pri Sv. Antonu. Zemljiška pisma o lastništvu so se žal porazgubila na begu pred Turki leta 1674, zato jim je Stubenberg priskrbel nova pisma, datirana 1. decembra 1695. Dodal je še tretji vinograd pri Sv. Antonu. Že leta 1692 ga je daroval Matija Kos. Vinograde so takrat ocenili na 487 goldinarjev, a vredni so bili vsaj 537 goldinarjev.³⁵

Zapletov pri prenosu pooblastil pa še ni bilo konec. Tokrat je prišlo do spora med sekovskim škofom ter Stubenbergom in avguštinci. Razlog je bil predpis s tridentinskega koncila, ki pravi, da prenosa

³¹ Poročilo, naslovljeno na sekovskega škofa Janeza Marka IV. pl. Altringna, datirano 16. julija 1644, NŠAM, fond dekanije Lenart, škatla D 17/23.

³² *Protocollum*, str. 4; glej tudi: Landergot, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah*, zvezek 3, str. 92.

³³ Glej opombo 9.

³⁴ *Protocollum*, str. 4; glej tudi: Landergot, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah*, zvezek 3, str. 92.

³⁵ *Protocollum*, str. 9.

»Božjega hrama« ne more opraviti »laica persona«. ³⁶ Zato je sekovski škof avguštincem grozil s »poena suspensionis«, odstavitvijo. Tokrat so popustili avguštinci, ki so v imenu vseh prihodnjih menihov, ki bodo nastanjeni v Sveti Trojici v Slovenskih goricah, obljubili zvestobo in poslušnost salzburški nadškofiji oziroma sekovski škofiji. To je v listini z dne 14. julija 1665 obljubil Cezarij Syrott, predstojnik Avstrijske province avguštincev, kamor je omenjena cerkev tudi spadala. ³⁷ S tem se je strinjal tudi admontski opat Raimund pl. Rechling. ³⁸

Kmalu zatem, že 19. julija 1665, je prišlo v cerkvi Sv. Trojice do svečanega dogodka, kjer so se pri predaji upravljanja cerkve zbrale vse tedanje »sprte« strani. Sekovski škof Maks Gandolf pl. Kuenburg (1665–1670) je pel slovesno sveto mašo ter pridigal tako v nemškem kot v slovenskem jeziku. Nato je pred velikim oltarjem oziroma milostno podobo ređu avguštincev izročil ključce cerkve in zakristije, ki jih je sprejel takratni predstojnik province Cezarij Syrott. Ta je prejel tudi ključce svetnega poslopja, torej hiše, ki je stala neposredno ob cerkvi, kamor sta se nasečila prva avguštinska meniha. Predajo je opravil sam Wolfgang pl. Stubenberg. ³⁹ Istočasno sta v novoustanovljeni samostan prišla prva patra.

Avguštinski samostan v Sv. Trojici je sprva delo kot podružnica graškega avguštinskega samostana. Prva meniha, ki sta verjetno kaj kmalu začela z gradnjo samostana, sta bila Jožef Prein ⁴⁰ kot prior ter

Tomaž Pullin, ki je bil izučen v igranju orgel. Prein je pred tem bival v samostanu v Korneuburgu, kjer se je verjetno že izkazal kot izjemen govornik. Premestitev v Sveto Trojico, ki je bila takrat še podružnica graškega avguštinskega samostana, je bila prav gotovo napredovanje, saj je že v naslednjem volilnem obdobju postal prior v Gradcu. Trdimo lahko, da je bil eden najspodobnejših avguštincev svojega časa, saj je v času znamenitega bosonogega avguštinskega pridigarja Abrahama a Santa Clare slovel kot izjemen govornik. ⁴¹ O Tomažu Pullinu je podatkov nekoliko manj. Izobražen je bil v glasbi, igranju orgel, kar mu je pozneje nedvomno prineslo napredovanje. Najverjetneje je prišel iz reškega avguštinskega samostana in je bil s prihodom v Sv. Trojico na začetku svoje poti. ⁴²

Spor med sekovsko škofijo in avguštinsko skupnostjo v Sv. Trojici je bil zagotovo razrešen s pomočjo takratnega predstojnika Avstrijske province avguštincev Cezarija Syrotta, ki je v letih 1649–1651

ske province s sedežem v Ljubljani, kar je bilo zelo nenavadno. Umril je 11. decembra 1694 v Fürstenfeldu. Kot vnet pridigar je pustil za sabo samo naslov ene pridige, ki jo je imel v cerkvi sv. Štefana na Dunaju leta 1675 v čast sv. Jožefu. Naslov se je ohranil v latinščini: *Sermo de S. Josepho Christi Nutritio in Austriae Patronum electo, dictus in cathedrali templo Viennae, dum an 1675, electionis hujus octava celebraretur, lingua patria super illud Ecclesiastici Amicus fidelis protectio fortis, qui autem invenit illum, invenit thesaurum*. Glej: Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 195–199.

⁴¹ Franc Kovačič sklepa, da so avguštinci prišli iz bližnje Radgone, kjer naj bi bil najbližji avguštinski samostan. Podobno povzema Jože Curk. A to najverjetneje ne bo držalo. Avguštinski samostan v Radgoni je bil opučen z razmahom protestantizma leta 1542. Vplivni avguštinec in predstojnik Avstrijske province Friderik Steinpock, ki se je rodil in v mladosti živel v Radgoni, je 8. maja 1713 prosil za dovoljenje obnovitve samostana v hiši v bližini cerkve. Steinpockov oče je bil v Radgoni sodnik, Friderik pa je kot novic v graški samostan vstopil 23. aprila 1690. 1. maja naslednje leto je opravil svečano zaobljubo avguštinskemu ređu, leta 1697 pa je bil posvečen v duhovnika. Prvo mašo je imel 14. aprila 1697 prav v rodni Radgoni. Leta 1698 je začel učiti teologijo in filozofijo v Gradcu ter na Dunaju, leta 1711 pa si je pridobil stopnjo doktorja na dunajski univerzi. Istega leta je zasedel tudi mesto predstojnika v samostanu na Dunaju. V letih 1716–1719 je bil predstojnik province, kjer se je v glavnem ukvarjal s številnimi prekrškimi avguštincev. V samostanih je uvedel obvezno vodenje knjig liturgičnega obredja, knjigo predlogov ter knjigo protokola. Prav tako je predpisal, da prior ne sme zapustiti svojega mesta, preden se ne izvrši primopredaja. Menihi, ki živijo zunaj samostanov, se bodisi morajo vrniti bodisi prepustiti del svojega zaslužka samostanu. Predstojniki novincev so lahko prebirali pošto svojih učencev. Steinpock je umrl v Gradcu 5. avgusta 1719, le nekaj mesecev po predaji svoje funkcije predstojnika province. Glej: Kovačič, *Zgodovina Lavantinske škofije (1228–1928)*, str. 276; Curk, *Samostani na Slovenskem*, str. 385–390; Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 272–286.

⁴² V začetku sedemdesetih let 17. stoletja je bil obtožen, da je kot prokurator v avguštinskem samostanu na Reki ukradel 1472 italijanskih lir. V letih 1689–1692 je deloval kot korepetitor v graškem samostanu, leta 1705 je omenjen kot prior v Velikovcu, kjer je od predpostavljanih zahteval, da začrtajo mejo med Muto in Velikovcem, v letih 1713–1716 pa je bil spet v samostanu na Reki, kjer je bil predstojnik pripravnikov. Glej: Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 22, 206, 257, 273.

³⁶ Orožen, *Das Bisthum*, str. 222.

³⁷ NŠAM, fond dekanije Lenart, škatla D 17/23.

³⁸ Glej tudi listino iz 19. julija 1665, NŠAM, fond dekanije Lenart, škatla D 17/23.

³⁹ Landergot, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah*, zvezek 3, str. 92; glej tudi: Orožen, *Das Bisthum*, str. 223.

⁴⁰ Jožef Prein se je rodil na Dunaju, kjer je kot novic v red avguštincev vstopil prav v času združevanja Avstrijske in Moravske province, in sicer 2. februarja 1649 (rojen je bil torej okoli leta 1633). Vstopil je v dunajski samostan, kjer se je v glavnem posvečal študiju logike. Deloma je študiral tudi v Gradcu, verjetno moralo in etiko. Prve duhovniške izkušnje si je kot vnet govorec nabiral na prižnici v Korneuburgu, kjer je nastopil leta 1659. Tam je ostal do odhoda v Sveto Trojico v Slovenskih goricah, takrat še podružnico samostana v Gradcu, kamor je bil premeščen leta 1665. Leta 1668 je postal prior v Gradcu, kjer si je že leta 1669 prizadeval pridobiti naziv »perpetual prior«, torej dosmrtni prior. To titulo si je lastil že Janez Hočevar v Ljubljani, kar je bilo Preinu vsekakor dobro znano. Prošnja je bila zavrnjena, še več, samostan v Sveti Trojici je bil takrat izvzet iz predstojništva graškega samostana ter se je razvijal povsem samostojno. Leta 1671 in ponovno 1674 je bil Prein imenovan za glavnega pridigarja in predstojnika pripravnikov v dunajskem samostanu, kjer je bil »izredni pridigar« tudi leta 1677. Po tem sklepamo, da je imel izjemne sposobnosti pridiganja in da je bil zelo priljubljen. Ne gre spregledati dejstva, da je pridigal prav v času legendarnega bosonogega avguština Abrahama a Santa Clare, ki je pridigal v cerkvi sv. Avguščina na Dunaju. 26. februarja 1679 je že nosil naziv magister, še preden je potekel rok za dokončanje bakalavreata. Leta 1677 je bil s strani predstojnika province imenovan za priorja dunajskega samostana, a le dober teden zatem je bilo imenovanje na željo cesarja Leopolda I. preklicano. Namesto njega je bil imenovan Gregor Tittel. Nato je šest let deloval tudi kot vikar prior v Ljubljani. V letih 1689–1692 je bil predstojnik Avstrijske

Nagrobna plošča Wolfganga pl. Stubenberga in Anne Kreszenzie pl. Scheitt, poročene Stubenberg, cerkev Sv. Trojice v Slovenskih goricah (foto: Oskar Habjanič).

deloval kot energičen prior v Brucku an der Leitha, takrat še v avstrijsko-moravski provinci, kjer je samostan obdeloval kar 18 vinogradov in dva travnika ter redil štiri vole in enega konja. Syrott je samostanu priskrbel tudi dva svilena mašna plašča ter obleke za Marijo in Jezuščka. Iz Brucka je odšel za priorja v Baden, ki pa ga je moral še istega leta zapustiti, saj je bil imenovan za priorja na Dunaju, kjer je bistveno vplival na razvoj nekaj let prej pridobljenega samostana. Nato je bil v letih 1653–1656 prior graškega avguštinskega samostana, zatem pa je postal prvi prior v Lockenhausu na območju takratne Ogrske. Vodenje province je prevzel v letih 1665–1668, torej prav v času nastanka samostana v Sv. Trojici. V letih 1668–1671 je bil ponovno imenovan za priorja na Dunaju, v letih 1674–1677 pa je bil spet predstojnik celotne Avstrijske province, ki jo je upravljal kar iz Lockenhausu, kjer je 28. oktobra 1678 umrl. Ohranjeno je njegovo delo z naslovom *Himmlischer Weegweiser oder geistliche Übung, die Krancken und in dem angsschweiss des bitteren Todts ligende Seelem, wie nicht weniger auch die offene und durch das weltliche Gericht von Leben zum Todt verurtheilte Sünder zu helffen*.

Razvoj avguštinskega samostana Svete Trojice v 17. stoletju

Premeteni in podjetni Syrott je bil prava oseba za reševanje sporov in krepitev avguštinske province, imenovanje Preina za prvega priorja pa se je izkazalo za premišljeno potezo. Na Sv. Trojici je maša zagotovo potekala tako v slovenskem kot nemškem jeziku, prvega je vsaj s hrvaškim dialektom obvladoval Tomaž Pullini, po rodu verjetno iz okolice Reke, medtem ko se je Prein, rojeni Dunajčan, slovenskega jezika verjetno le stežka naučil. Prav gotovo sta se zelo zavzeto pripravljala na prihod večjega števila sobratov. Tako sta začela z gradnjo samostana in adaptacijo cerkve, saj je bila cerkev 17. aprila 1667

ponovno posvečena. Posvetil jo je sekovski škof, ki je sodeloval že pri primopredaji, Maksimilijan Gandolf pl. Kuenburg (1665–1670), za letni dan posvečenja pa je določil tretjo nedeljo po veliki noči.⁴³

Le nekaj dni pred ponovno posvetitvijo cerkve je Wolfgang pl. Stubenberg, verjetno na prigovarjanje svoje nedavno preminule žene Anne Kreszenzie,⁴⁴ rojene baronice Scheitt, 5. aprila 1667 spisal novo darovnico. V njej je trojiškemu samostanu podaril cerkev s hlevom, vrtom in hišo ob samostanu, kakor tudi potrebna drva iz svojega gozda. Darovnico je pogojeval s pogrebno mašo oziroma s pokopom v cerkvi, tedensko sveto mašo ter s priprošnjo pri vsaki maši k Svetemu Očetu za celotno družino Stubenberg.⁴⁵ Že 28. avgusta naslednjega leta so gospoda Stubenberga v cerkvi Sv. Trojice tudi pokopali.⁴⁶

Na splošno so v štajersko-koroški provinci, na Kranjskem in Reki prevladovali menihi slovanskega porekla, podobno tudi v Gradcu, kamor so šele po združitvi v skupno Avstrijsko provinco začeli prihajati menihi iz Irske, Italije ter predvsem iz nemškega prostora. V času nastanka samostana v Sv. Trojici oziroma od leta 1650 sta Praga in Gradec veljala za teološki učiteljski avguštincev. Leta 1651 je bil za regenta v Gradcu imenovan Irec Mark Forstall. Vse do leta 1666 je Gradec veljal za središče filozofskih študijev oziroma priprave posvetitve v duhovnika. Po tem letu so bili ti študiji preneseni na Dunaj, Gradec pa je postal središče študija moralne teologije.

Že leta 1666 so bili v samostanu štirje patri, leto zatem že pet, leta 1668 jih je bilo sedem, leta 1671 pa eden manj,⁴⁷ torej šest od 157 menihov celotne Avstrijske province, ki so bili razporejeni v 12 samostanih. Po Preinovem odhodu za priorja v Gradec je priorsko mesto v Trojici prevzel, sicer uradno imenovan še vikar, Nikolaus Wiegandt, ki je imel dobre stike tudi z župnijo v Sv. Lenartu.⁴⁸ Kot je bilo že rečeno,

⁴³ Landergot, *Sveta Trojica v Slovenskih goricah*, zvezek 3, str. 92. Na posvetitev je spominjala tabla z napisom, ki je bila za velikim oltarjem. Danes je ni več.

⁴⁴ Anna Kreszenzia, rojena baronica pl. Scheitt, je umrla 27. februarja 1667. Le nekaj mesecev zatem se je vdovec Wolfgang poročil z grofico Thurn, ki je ovdovela leta 1667. Oba sta bila ovdovela le nekaj mesecev.

⁴⁵ Orožen, *Das Bisthum*, str. 226; glej tudi: *Protocollum*, str. 8.

⁴⁶ Grobnica je lepo vidna še danes. Krasita jo grba gospoda Stubenberga in njegove žene, rojene Scheitt. Stubenbergov grb je prepoznaven po črnem ozadju, na katerem je upodobljeno srebrno sidro. Skozi rinčico je prepletena zlata vrvice oziroma kača. Iz čelade se vije pavje perje. Grb gospe Scheitt krasita dva orla na modri in beli podlagi ter dva leva na rdeči podlagi.

⁴⁷ *Protocollum*, str. 7.

⁴⁸ Nikolaus Wiegand je leta 1674 postal učitelj novicev v avguštinskem samostanu v Fürstenfeldu, kjer je bil prav v tem času kot novic sprejet duhovnik iz Sv. Lenarta. Po tem sklepano, da je Wiegand v Slovenskih goricah naredil močan vtis. Umrl je v času izbruha kuge na Dunaju leta 1679, ki ni obšel niti avguštinskega samostana, v katerem je Wiegand deloval kot pomočnik priorja. V kugi so med drugim umrli znameniti Irec Nicholas Donellan, tudi cesarjev svetovalec, nedeljski pridigar Christoph Prager, pomožni pridigar Aure-

je samostan v Sv. Trojici sprva deloval kot podružnica avguštinskega samostana v Gradcu, a je leta 1669 postal samostojen. Leta 1671 je bil določen vrstni red samostanov po pomembnosti. Najpomembnejši je bil samostan na Dunaju, sledijo Gradec, Ljubljana in Reka, nato avguštinci v Badnu, Fürstenfeldu, Korneuburgu, Velikovcu, Brucku an der Leitha, Muti in Lockenhausu ter kot zadnjeustanovljeni samostan v Sv. Trojici. Letno se je na sedež province moralo steči 250 guldnov, od tega je moral Gradec plačati 36, Sv. Trojica pa 5 guldnov. Ta denar je bil porabljen za predstojnika avguštincev s sedežem v Rimu, namestnika v Nemčiji, številna pisma, vzdrževanje pripravnikov, potovanja in za druge materialne stroške.

V letih 1674–1682 je bil prior samostana v Sv. Trojici Alfons Nauppe, ki je bil pred tem menih v Velikovcu in Badnu. Leta 1682 se omenja kot prior v Korneuburgu, kjer je ostal tudi v času turškega obleganja Dunaja leta 1683. Korneuburg se je turškemu napadu izognil. Leta 1686 je bil spet nastanjen v Badnu, leta 1689 pa je bil poslan v Lockenhaus, kjer je deloval tudi v okoliških župnijah. Umril je 27. februarja 1705 v Lutzmanskodrfu.⁴⁹

Od 19. julija 1665 do konca leta 1679 je bilo v Sv. Trojici branih 4810 maš, ki se jih je udeležilo 137.170 vernikov, kar govori o izjemni priljubljenosti samostana. Iz listine z dne 5. aprila 1667 je razvidno, da so avguštinci morali peti eno sveto mašo na leto ter eno tiho mašo vsak teden za umrle člane družine Stubenberg, za žive iz te družine pa so molili po en očenaš ob vsaki pridigi.⁵⁰

Večina romarjev je prišla iz takratne dežele Štajerske, predvsem iz Slovenskih goric, ter z območja današnjega Prekmurja. O tem pričajo tudi ohranjene votivne slike v samostanu. Leta 1647 je votivno sliko, Marijo z Detetom, daroval trgovec in meščan Radgone Hans Beockosch, in sicer kot priprošnjo za nedavno umrlo hčerko.⁵¹ Številne darove in želje so prispevali tudi v drugi polovici 17. stoletja. Matija Woseck iz Negove je daroval vinograd v vrednosti 500 goldinarjev, kar potrjuje listina z dne 3. januarja 1663.⁵² Leta 1668 sta za mašo ob sobotah in štiri letne maše darovala gospod Janez Jakob in njegova soproga Eva Suzana. Pri tem sta samostanu darovala 800 goldinarjev.⁵³ 21. oktobra 1672 je Pavel Pinterič daroval en vinograd v Partinu.⁵⁴ Vinograd so daro-

vali tudi člani družine Trauttmansdorff.⁵⁵ Leta 1679 je kurat iz Negove Matija Babnek zapustil vinograd na Stavešinskem vrhu v zameno za pet svetih maš na leto,⁵⁶ prav tako tudi družina Vogrin leta 1679.⁵⁷ Travnik v Trnovcu, na katerem so se pasle divje svinje, je avguštincem 4. aprila 1689 daroval Filip Worschitz.⁵⁸ 12. maja 1692 je grofica Marija Elizabeta Trauttmansdorff (torej leto prej, kot je darovala za postavitev Loretanske kapele) darovala 2000 goldinarjev za mašo dvakrat tedensko in na njen rojstni dan.⁵⁹ Samostan si je tako z leti pridobil precej lastnine, kar mu je dajalo možnost preživetja in samooskrbe.

Samostanska skupnost je v naslednjih letih ostala približno enako velika. Po adaptaciji cerkve, ki so jo zaključili do konca šestdesetih let 17. stoletja, so se v naslednjih dveh desetletjih lotili gradnje samostana, ki je bil do neke mere dograjen leta 1692, ko je v njem domovalo šest patrov in dva brata laika. Verjetno je bil prav takrat postavljen nov samostanski kompleks, povsem ločen od cerkve. Samostan ima globoko podzidano klet s shrambami na vzhodni strani, ki se zgoraj nadaljuje v dvonadstropno 11-osno razporeditev oken. Tu so bili najverjetneje bivalni prostori ter še danes ohranjena samica.⁶⁰ Na južni strani je nastal obzidan vrt, do katerega je bil dostop skozi vrata iz samostanskega kompleksa z dvonadstropno 16-osno razporeditvijo oken. Do vzhodnega samostana oziroma cerkve je vodilo okoli 50 stopnic, ki so jim ob obeh straneh senco delala mogočna drevesa. Po njih so se povzpeli romarji, ki so prišli z Ogrske in radgonskega kota. Samostanski prostor je bil po veduti sodeč obdan z nižjim obzidjem, ki je imelo na vzhodni in zahodni strani vhodna vrata. Do kletnih vrat na vzhodni strani je vodila urejena pot, enako utrjena pot je vodila tudi od vrat na zahodni strani, ki se ji je pridružila še pot, po kateri so prišli romarji z mariborske strani.

Najintenzivnejša gradnja je najverjetneje potekala v času priorstva Franca Göpleisa, ki se kot prior omenja leta 1689, ko je bilo v samostanu šest patrov.⁶¹ Rojen je bil v bližnji Radgoni.⁶² V cerkvi se je maševalo tako v slovenskem kot v nemškem jeziku. Leta 1695 je v samostanu bivalo šest menihov in trije bratje lai-

⁵⁵ Prav tam, str. 11.

⁵⁶ Prav tam, str. 12.

⁵⁷ Prav tam, str. 12.

⁵⁸ Prav tam.

⁵⁹ Prav tam, str. 14.

⁶⁰ Danes je v njej samostanska knjižnica.

⁶¹ *Protocollum*, str. 7.

⁶² Od Göpleisov je najbolj znan Matej, mestni sodnik v Radgoni, ki je bil 17. septembra 1695 povzdignjen v plemiški stan ter je prejel predikat Eggenwald. V času, ko je deloval kot sodnik, si je najbolj prizadeval za iztrebljanje čarovnic. Člani družine so bili očitno zelo navezani na samostan in cerkev Sv. Trojice, saj je vdova Cecilija Göpleis leta 1708 cerkvi podarila srebrni kelih, leta 1715 pa je Anna Maria Wenekin, rojena Göpleis pl. Eggenwald, darovala 50 fl za nakup baldahina za samostansko cerkev. Sredi 18. stoletja je Karl Göpleis začel s temeljito prenovo samostana in cerkve. Glej tudi: Orožen, *Das Bisthum*, str. 228.

lius Schledt, Gregor Tittel, pomočnik predstojnika za celotno Nemčijo in prior samostana, ter številni drugi novici in bratje laiki. Glej: Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 31, 53, 75, 79.

⁴⁹ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume I., str. 98, opomba 155.

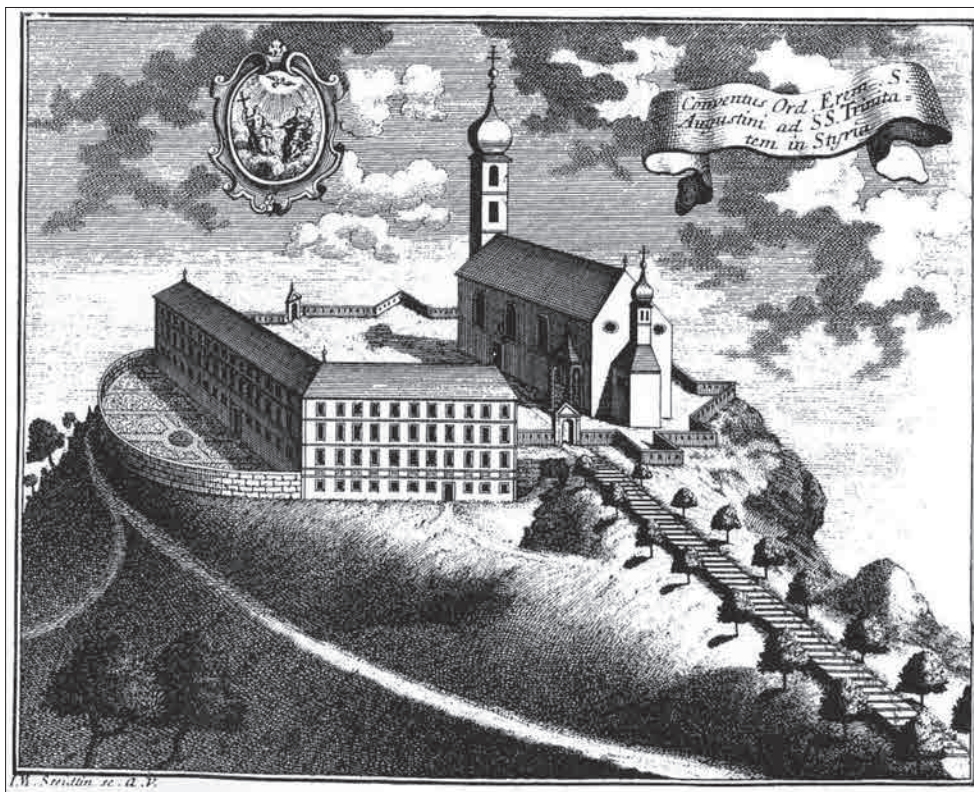
⁵⁰ Prav tam, str. 92.

⁵¹ Votivna slika je danes v samostanu Sv. Trojica v Slovenskih goricah pod evid. št. 746.

⁵² *Protocollum*, str. 11.

⁵³ Prav tam, str. 10.

⁵⁴ Prav tam.

J. M. Steidlin: Veduta avguštinskega samostana in cerkve Sv. Trojica, bakrorez, ok. leta 1731, v: Angelus Höggmayr, RMO P.M. Fulgentio Bellelli Buccinensi Priori General vigilantissimo totius Ordinis F.F. Eremit S. Augustini, nec non Commissario Apostolico, Monasteria eiusdem Ordinis per Germaniam hactenus aeri incisa hummillime dedicat Monachium 1731, sl. 42.

ki, med katerimi sta bila dva novica. Njihovo število je bilo enako tudi leta 1698. Najbrž je prav prior iz Radgone Franc Göpleis imel dobre odnose s Trauttmansdorff, takrat lastniki gosposčine Negova, ki so leta 1693 prizidali še loretansko kapelo, verjetno pa so gmotno pomagali tudi pri zidavi samostana, saj je njihov simbol vrtnice neposredno nad vhodom v samostan, kjer je vidna tudi letnica 1692.⁶³ Loretan-

ska kapela je samo še dodatno utrdila priljubljenost cerkve. Stroške gradnje v višini 1800 goldinarjev je v celoti pokrila Marija Elizabeta, rojena grofica Khisl⁶⁴ (njen soprog Ferdinand je umrl leto pred tem, 1692).⁶⁵ Omenjena grofica je 29. septembra 1693 darovala še 1000 goldinarjev za večno luč v loretanski kapeli, kot je razvidno iz listine, datirane 29. septembra 1693.⁶⁶ 28. septembra istega leta je papež Inocenc III. izdal pravilo, po katerem naj bi loretansko kapelo v Slovenskih goricah obiskovali prvo nedeljo po praznovanju

⁶³ »In Nöten blühe ich« (V sili zacvetim). Tako pojasni simboliko družinskega grba, vrtnico, eden največjih borcev proti Turkom, Žiga Friderik I. (1571–1631) pl. Trauttmansdorff. Vrtnico lahko povezujemo tudi s krščansko simboliko, saj so bili Trauttmansdorff branik krščanstva pred islamom. Vrtnica velja za kraljico rož. Je tradicionalni simbol ljubezni in lepote, v antiki tudi simbol herojskega poguma, zmagoslavja in slave. Grški in rimski vojskovođe, ki so se izkazali s svojo hrabrostjo, so bili nagrajani z vencem vrtnic. Povezujejo jih tudi s posmrtnim življenjem. Rimljanom so predstavljale podobo razkošja, bogastva in odličnosti, pa tudi simbol prepovedane ljubezni. Še v 19. stoletju prostitutke imenujejo »vrtnice«, javne hiše pa so se pogosto imenovali »Pri rdeči vrtnici«, »Pri rožnem grmičku« ali »Pri rožnem vrtu«. V krščanstvu je bila vrtnica predvsem simbol duhovne ljubezni – od rajске lepote do večnega življenja, božje ljubezni in dobrotljivosti do neomajne vere in mučeniške smrti. Rdeča vrtnica je simbol Kristusovega trpljenja za odrešitev sveta ter atribut mučencev in svetnikov, v krščanstvu pa je najbolj znana kot Marijina cvetlica. Rdeča je prisposodba Marijine ljubezni, milosti in trpljenja ob sinovi smrti. Bela je kot lilija

simbol čistosti in brezmadežnosti. Poseben pomen ima v posvetni trubadurski motiviki v povezavi z ljubeznijo, kot je na primer opisano v srednjeveškem »bestsellerju« *Roman de la Rose*. Vrtnice so se razširile tudi s križarskimi vojnami, saj so jih gojili predvsem Arabci. Glej: Schuller, »In Nöten blühe ich«, str. 65; več o simboliki vrtnic glej v: Germ, *Simbolika cvetja*, str. 99–104.

⁶⁴ Marija Elizabeta je bila hčerka Jurija Jerneja Zwickla – Khisla, posinovljenca Janeza Jakoba, ki je leta 1655 ob mariborskem gradu postavil loretansko kapelo. Glej: Curk, *Mariborski grad*, str. 59.

⁶⁵ Nad vhodom v kapelico je vklesan napis: »Ihre Excell. Die hoch und wollgeb. F.F. Maria Elisab., Graffin zu Trauttmansdorf geb. Graffin Kislin hat zu Ehren der heiligen Jungfrau und Mueter Gotes Marie diese Lauretankapeln pauen lassen. Anno 1693.« Nad vhodom v kapelo je viden tudi grb gospe Khisl.

⁶⁶ Landergot, zvezek 3, str. 94.

Nagrobna plošča rodbine Trauttmansdorff, cerkev Sv. Trojice v Slovenskih goricah (foto: Oskar Habjanič).

rojstva Device Marije oziroma na dan postavitve podobne Loretanske Matere božje v cerkev Sv. Trojice. Na dan romanja prejme vsak romar popoln odpustek svojih grehov.⁶⁷ Naslednje leto je Marija Elizabeta umrla in bila pokopana v loretanski kapeli v Sv. Trojici.

Prav Trauttmansdorffi so ob koncu 17. stoletja najbolj zaznamovali gradbeno in duhovno dejavnost v samostanu. Mogočna družina se je celotno 17. stoletje borila proti Turkom in je bila branik krščanstva pred islamom. Z vzpostavitvijo Vojne krajine in sedeža uprave v Varaždinu je štajersko plemstvo sprično neposredne turške nevarnosti dobilo možnost služiti cesarju ob meji. Tam so služili Herbersteini, pa tudi Trauttmansdorffi in Thurni. Prva Trauttmansdorffa, ki sta se borila proti Turkom, sta bila Rok (umrl leta 1542) in njegov bratranec Adam I. (1520–1551), ki je umrl med turškim obleganjem trdnjave Lipova v današnji Romuniji. Družina je igrala pomembno vlogo pri utrjevanju Vojne krajine. Pri tem je treba omeniti Hansa Friderika I. (1539–1614) in njegovega najstarejšega sina Žigo Friderika I. (1571–1631). Ta je leta 1603 prevzel poveljstvo nad trdnjavo v Koprivnici. V letih 1603/04 je postal višji poveljnik Vojne krajine in se preselil v Varaždin. Osredotočil se je na utrjevanje obrambne linije. V starosti se je bolehen vrnil v Gradec, kjer so ga častili kot heroja, kot bojevnika zoper »brezbožnega Turka«. Obrambo Vojne krajine je nato prevzela že tretja generacija Trauttmansdorffov, Otto Erreich (ok. 1600–1664) pl. Trauttmansdorff-Trautenberg ter Erreich III. (ok. 1600–1669) pl. Trauttmansdorff-Weitersfeld. Prvi je prevzel poveljstvo nad trdnjavo v Koprivnici in postal predsednik vojnega sveta Notranje Avstrije. Drugi je prav tako

deloval kot svetovalec pri obrambi proti Turkom.⁶⁸

Nasledil ga je »trojiški« Ferdinand Ernst (1637–1692), sin Maksimilijana I. Ferdinand je s činom stotnika sodeloval pri obleganju Kaniže, leta 1667 ga je cesar Leopold I. imenoval za poveljnika mejne utrdbe v St. Georgnu ob Murauu, leta 1669 pa je postal poveljnik v trdnjavi Ibanitsch na Ogrskem ter še istega leta višji poveljnik v Kreuzu. Leta 1672 je postal generalni upravitelj urada Vojne krajine v Varaždinu. Leta 1683 je skupaj s Ferdinandom Feliksom pl. Thurnom in pomočjo njegovih 4000 krajišnikov zavzel mesti Dobra in Oberlimbach. Prav tako mu je v naslednjem letu uspelo uničiti dva korpusa turške vojske pri Rogaški Slatini. S smrtjo Ferdinanda Ernsta 24. februarja leta 1692 se je zaključilo obdobje oficirjev iz družine Trauttmansdorff v Vojni krajini. S soprogo Marijo Elizabeto nista imela otrok, pokopana pa sta v cerkvi Sv. Trojice.⁶⁹ Nad grobnico je vklesan napis: »Hic iacet Excell. D.D. Ferdinandus Ernestus de Trauttmansdorf generalis excubiarum magister comendator arcis Graecensis obiit 25. Februarii 1692 aetatis vero suae 55.«⁷⁰

Najznamenitejši borec proti Turkom iz družine Trauttmansdorff je prav gotovo malteški vitez Karl (1633–1664), brat Ferdinanda Ernsta, ki je padel v boju proti Turkom pri Modincih. V času velikega turškega obleganja Dunaja leta 1683 so pri obrambi sodelovali tudi člani družine Trauttmansdorff. Med obleganjem sta bila avguštinski samostan in pripadajoča cerkev popolnoma uničena, saj sta bila zunaj mestnega obzidja. Turki so samostan uporabljali kot skladišče. Grof Maksimilijan II. (1631–1707), brat

⁶⁸ Schuller, »In Nöten blühe ich«, str. 65–67.

⁶⁹ Na grobnici je upodobljen grb družine Trauttmansdorff. Grobovna plošča plemiške družine Trauttmansdorff prikazuje razklan oziroma prelomljen ščit, ki je navadno v rdeči in srebrni barvi s petlistnato vrtnico (upodablja se tudi šestlistnata). Na ščitu navadno rdeče in srebrne podlage simbolizira petelinji »greben«. Grobnica v Sv. Trojici je izredno izpovedna. Obdaja jo grška boginja Atena, boginja civilizacije, modrosti, urejene vojske in obrti, posebej obdelovanja kovin. Na grobnici je prikazana z egido na prsih, ščitom njenega očeta Zeusa, na glavi ima šlem, medtem ko ščit z glavo gorgone Meduze, kot se navadno upodablja, prekriva grobovna plošča. V rokah ima sulico in mrko pogleduje proti sovražniku. V grški mitologiji je pomagala številnim grškim junakom: Herakleju, Odiseju in Jazonu. Na drugi strani grobovne plošče je upodobljen grški bog vojne Ares. Na grobnici ga vidimo upodobljenega s ščitom in šlemom na glavi. Ares je ljubitelj vojne, krvi in bojevanja. Bogova držita grobovni plošči v rokah. Stojita na orožju, topovih, topovskih kroglah, sulicah in zlomljenih šlemih. Grobovno ploščo zaključujejo trije šlemi, na sredini sta dve prekržani peresi, na desni strani je prikazan vrag z rogom, ki najverjetneje simbolizira Turka ter je hkrati prisposoba boga Aresa, na levi strani pa je prikazan bojevnik, pri čemer se en krak končuje v obliki sekire – najverjetneje simbolizira krščanskega vojaka oziroma samega Ernesta Trauttmansdorffa oziroma boginjo Ateno. Glej tudi: Wurzbach, *Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreich*, str. 69; Schuller, »In Nöten blühe ich«, str. 68.

⁷⁰ Tu počiva presvetli g. g. Ferdinand Ernest plemeniti Trauttmansdorff, prvi vojni general, deželni poveljnik na gradu v Gradcu; umrl 25. februarja 1692 v 55. letu starosti.

⁶⁷ Orožen, *Das Bisthum*, str. 223; glej tudi: Landergot, zvezek 3, str. 94.

prej omenjenega Karla in sin Maksimilijana I., je poveljeval delu cesarske vojske. Ferdinand Maksimilijan iz Notranje Avstrije (linija Lichtenau-Brunn) je padel 12. septembra 1683, torej prav v času omenjenega obleganja. Njegov brat Žiga Joahim (1641–1706) je uspešno poveljeval vojski v zaledju.⁷¹

Poslanstvo avguštinskega reda s poudarkom na Avstrijski provinci

Ob koncu 17. stoletja je celotna Avstrijska provinca štela okoli 180 menihov, ki so pripadali obutim avguštincem. Številni kandidati za vstop v meniške redove so bili zavrženi, saj jih samostani niso mogli vzdrževati. To je čas, ko se tudi na območju Slovenskih goric napoveduje čutenje baročnega razcveta, vnetih pridigarjev, literarnih ustvarjalcev in poustvarjalcev ter razvoja arhitekture, ki je v slehernem posamezniku vzbujala spoštovanje do Božje podobe.

Med avguštinci je širše množice takrat navdihoval že omenjeni bosonogi avguštinec Abraham a Santa Clara, ki so se mu skušali po robu postaviti tudi pridigarji obutih avguštincev. Ti so prve izkušnje nabirali tudi na območju Slovenskih goric.

Glavni smisel vstopa v meniški red je ljubezen do Boga. Sveti Avguštin je v svojih spisih zapustil »Vodilo za samostansko življenje«,⁷² po katerem so se svetotrojiški avguštinci nedvomno ravnali. Predstojnik je ob prihodu razdelil hrano in obleko, novic pa se je odpovedal osebni lastnini, ki jo je prepustil redovni skupnosti. Kljub razlikam v premoženju so morali delovati vsi enako. Ob prepevanju psalmov in himen je treba v srcu premišljevati to, »kar prihaja na usta«. Skromnost je treba pokazati tudi v hrani in navadah. Pritegne in ugaja naj pošteno življenje, ne videz. Ogibati se je treba spogledovanja z ženskami, saj to vodi v poželenje in hrepenenje. V procesu šolanja so se pripravniki srečevali z duhovnimi vajami in branjem knjig. Ob koncu dneva so morali izprašati svojo vest ter se izpovedati po predpisani formuli. Pri tem so se zaobljubili revščini, čistosti in poslušnosti. Poudarek je bil na tišini. Navadno so bili novici ločeni od preostalih menihov. Posebna pozornost pri vzgoji je bila posvečena intelektualnim, umetniškim in praktičnim talentom posameznikov. Enkrat tedensko so se dobivali s predstojnikom novicev, da bi skušali popraviti napake. Latinščino in grščino jih je ponavadi poučeval zunanji učitelj. Eno uro dnevno so se učili kornega petja, čemur so avguštinci posvečali posebno pozornost, saj je bilo veliko jutranjih maš petih. Uboštvo je bilo razumljeno tako, da je vsa lastnina pripadala skupnosti, denar so menihi dobili zgolj za obleko. Ob vstopu v red se je od kandidata pričakovalo, da je pokrtil svoje stroške za tekoče

leto bivanja. Celice novicev so morale biti preproste, a prijetne in čiste. Leta 1674 je bil sedež za novice v Fürstenfeldu, kamor so bili napoteni tudi novici z območja Slovenskih goric. Samostan v Sv. Trojici se je tako navezoval bolj na graški kot na ljubljanski okoliš, ki je prav tako lahko poučeval novice, a je bil namenjen pretežno novicem z območja Ljubljane.⁷⁴ Lokacije za sprejemanje novicev so se menjavale, saj je med letoma 1682 in 1685 novice sprejemal samostan v Korneuburgu.

Možnosti študija sta bili dve: posameznik je bodisi študiral skupaj z vrstniki iz vseh provinc bodisi se je šolal v okviru province. Študij je navadno trajal devet let in je potekal med 15. in 24. letom starosti. Vsaj eno leto so se morali učiti slovnico in humanistiko, tri leta so bila rezervirana za logiko in filozofijo, pet let pa za teologijo. Do pridobitve bakalavreata so študirali šest let. V času nadaljevanja šolanja so se dve leti posvečali logiki, naravoslovju in metafiziki pa po tri leta. Če je kandidat opravil izpite, si je pridobil naziv *cursor* in imel pravico nadaljevati teološke študije. Po treh letih študija je smel opravljati izpit iz metafizike in teologije. Če ga je uspešno opravil, si je pridobil naziv lektor. Tako je imel obveznost pridigati in poučevati filozofijo in teologijo, da bi si po dveh letih lahko pridobil naziv magister. Doktor teologije je postal po novih dveh letih pridiganja, naziv pa je navadno potrdil sam papež. Doktorat mu je sicer lahko podelila tudi univerza, a je imel manjšo veljavo. Leta 1636 je bila vpeljana stopnja regenta, ki si jo je posameznik pridobil, ko je dosegel stopnjo magistra, a je tudi za to moral opraviti izpit. S tem je postal odgovoren za študijski proces.⁷⁵

Študijski program je temeljil na teološki misli Tomaža Akvinskega in Gila iz Rima, ustanoviteljev srednjeveške avguštinske misli. Za najboljše študijske hiše so veljale tiste v Španiji, Italiji in Belgiji. V prvi fazi je v Avstrijski provinci manjkalo predvsem intelektualcev, ki bi na Dunaju poučevali teologijo in filozofijo, zato so ti prišli iz Belgije, Italije, Irske in Nemčije.

V samostanih je bilo strogo prepovedano kartanje ali kockanje, ob predpisani uri je morala biti tišina, obvezne so bile tako imenovane *serotine*, nočne molitve. Vsi mlajši duhovniki, ki niso imeli rednih pridig, so jih morali vsako nedeljo opravljati pred svojo skupnostjo. Od prve adventne nedelje do božiča je bil predpisan post. Vodeni so morali biti prihodki in odhodki samostana. Ob koncu 17. stoletja je bilo sprejeto, da mora sprehajanje zunaj samostana odobriti prior. Vpeljana je bila skrb za bolnega v samostanu, ki ga mora zdraviti nekdo iz samostana, s čimer so se menihi izučili v ranocelnštvu. Ob smrti patra je moral v celico vstopiti prior samostana ob spremstvu še dveh patrov. Provincio je bilo prepovedano zapustiti

⁷¹ Kaser, *Steirer als Heerführer*, str. 306–309.

⁷² Avguštin, *Vodilo za samostansko življenje*, str. 281–288.

⁷³ Prav tam, str. 282.

⁷⁴ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 27–34.

⁷⁵ Prav tam, str. 99–101.

brez dovoljenja priorja province. Vsi patri so morali jesti skupaj, hrano je bilo prepovedano odnašati v sobe. Vsak, ki je vstopil v samostan, je moral imeti poverilna pisma preteklih samostanov, kazen za prekrške pa je bila samica.

Leta 1701 je bilo sprejeto, da gredo vsa darila pripravnikov v skupno provincijsko blagajno in od tam posameznemu samostanu. Prepovedana sta bila prevelika navezanost na domače ter prepogosto izhajanje iz samostana. Samostanska celica naj ima zgolj eno ali dve religiozni podobi, profane slike pa se morajo odstraniti. Vsaka obnova samostana mora potekati v dogovoru s sedežem province. K počitku naj bi se šlo okoli devetih zvečer.

Med službami, ki se omenjajo v samostanu, najdemo kuharje, krojače, mizarje, ranocelnike in peke; poseben pater, tako imenovani zakristan, je bil zadolžen za zakristijo; tisti, ki so bili posebej nadarjeni za slikarstvo in kiparstvo, so si navadno nadeli ime Luka, po sv. Luki, ki je veljal za umetnika.

V tridesetih letih 18. stoletja je bila vpeljana funkcija moralnega teologa, ki ga je moral imeti vsak samostan. Vodil je skupna srečanja ob petkih, na katerih je moral vsak pater izpostaviti moralno dilemo, ki so jo nato reševali. Če se teh sestankov, ki so bili v času posta opuščeni, prior ni udeležil, je bil suspendiran in mu je bila izvolitev za priorja onemogočena še naslednjih šest let, patri pa so se ob izogibanju morali spovedati.

Bratje laiki so morali prav tako prenočevati v samostanu, le ob izrecnem dovoljenju so lahko prenočevali zunaj samostanskih zidov. Kuharji so morali biti le moškega spola.⁷⁶

Razvoj avguštinskega samostana Svete Trojice v 18. stoletju

Avguštinci so v glavnem živeli od darov v blagu, daril romarjev in skromnih dohodkov. Številna darila in priprošnje so se nadaljevale tudi v 18. stoletje. 25. septembra 1702 je Mihael Mihič daroval 300 goldinarjev za stroške pri maši,⁷⁷ 14. junija 1708 je Matija Krušnik, upravitelj v Negovi, daroval 440 goldinarjev za mašo,⁷⁸ 5. januarja 1732 pa je grof Jožef Leopold Orsini pl. Rosenberg zapustil 1000 goldinarjev za bogoslužje rožnega venca na vse Kristusove in Marijine dneve. Med ohranjenimi votivnimi slikami najdemo podobo vasi Vagendorf v župniji sv. Vida na Vogau; prikazuje požar, ki ga je omenjena vas pretrpela 2. avgusta 1745 in nato še 13. decembra 1824. Ob priprošnji k Devici Mariji in sv. Florijanu sta pogoreli le dve hiši.⁷⁹ Podobno velja za mesto Strass pri Lipnici, ki je pogorelo leta 1737 in 1741, od koder se je k Trojici romalo vsako leto ob sredah pred binškošni-

mi prazniki.⁸⁰ Jakob Fischer, pismonoša pri St. Peter im Sulmtal, je daroval votivno sliko s podobo treh otrok, ki klečijo pod podobo Svete Trojice, in sicer v zahvalo, da je našel svoje tri otroke, stare dve, pet in osem let, ki so se izgubili in niso jedli že tri dni.⁸¹ K Sv. Trojici je zaneslo tudi furmana Janeza iz Gačnika, ki je v kraju Slatinski dol pri Kungoti preživel nesrečo, ko se mu je prevrnil voz, poln drv.⁸² Leta 1761 je grof Szapari daroval votivno sliko s podobo bolnika na postelji, nad katerim je naslikana podoba Svete Trojice in svetnika v škofovskih oblačilih. Daroval je v zahvalo, ker so se prenehali napadi kolik.⁸³

Med darili vernikov se omenjata še dve iz srebra izsekani podobi Sv. Trojice, srebrno srce, oči in zlat prstan, podoba z všitimi srebrnimi konji, srebrne svetilnice, križi, table, svete posode in različne oprave za božjo službo. Leta 1737 se kot posebna dragocenost omenja zlat ciborij s pokrivalom iz damasta.⁸⁴ Srebrna darila so bila v glavnem razstavljena ob steni Loretanske kapele. Marija in Jezušček v Loretanski kapeli sta bila kronana. Leta 1739 je Milostna podoba v cerkvi imela tri krone, okrašene z dragocenimi kamni, ter različne baldahine ali zastore ob praznikih.⁸⁵ Avguštinci so skrbeli tudi za olje za večno luč v Negovi. Sekovski škof je imel pristojnost nad potrjevanjem novih patrov pri opravljanju liturgičnega obredja.

2. decembra 1686 je salzburški nadškof Maksimilijan Gandolf pl. Kuenburg (1668–1687) avguštincem Avstrijske province, ki so živeli v njegovi nadškofiji, dovolil, da spovedujejo in dajejo odveze za veliko noč, prav tako jim je bilo dovoljeno pridigati v cerkvi. Dovoljenje je bilo kratkega veka, saj je Gandolf umrl že naslednje leto. Avguštinci so bili prisiljeni Salzburg ponovno prositi za dovoljenje opravljanja pridig in spovedi. Prošnji je bilo ugodeno, a so morali na nadškofijo poslati natančen seznam pridigarjev in spovedujočih. Tisti, ki so pridigali že pred tem, so to lahko počeli še naprej, vse ostale je moral izprašati nadškof ali dekan. Spovedovati so smeli zgolj prior in njegov pomočnik ter dva patra, ki ju je določil prior samostana.⁸⁶

V letih 1701–1704 je bilo v Sveti Trojici sedem duhovnikov, od katerih je bil eden nemškega, drugi pa slovanskega rodu. Ob sedmih patrih so bili še štirje bratje laiki, torej skupaj 11 ljudi. V letih 1704–1707 se kot prior v Sv. Trojici omenja Štefan Agnellat, ki je bil že leta 1682 na čelu bratovščine Žalostne Materje božje v Gradcu.⁸⁷ V samostanu je bilo takrat šest patrov in dva brata laika. V obdobju 1707–1710 je bilo patrov spet sedem, medtem ko je število bratov

⁸⁰ Prav tam, evid. št. 663.

⁸¹ Prav tam, evid. št. 625.

⁸² Prav tam, evid. št. 619.

⁸³ Prav tam, evid. št. 662.

⁸⁴ *Protocoll*, str. 75.

⁸⁵ Landergot, 1904, zvezek 5, str. 190.

⁸⁶ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II, str. 193.

⁸⁷ Prav tam, str. 52.

⁷⁶ Prav tam, str. 34.

⁷⁷ *Protocollum*, str. 16.

⁷⁸ Prav tam, str. 29.

⁷⁹ Votivna slika je v frančiškanskem samostanu v Sv. Trojici v Slovenskih goricah pod evid. št. 664.

laikov ostalo nespremenjeno. Število patrov je ostalo enako tudi v obdobju 1710–1713, medtem ko je število bratov laikov naraslo na tri. Leta 1710 se je na Sv. Trojici mudil sekovski škof Franz Anton Adolph pl. Wagensperg (1702–1712), ki je delil sveto birmo za vso okolico. V deževnem vremenu je bilo vseh birmancev 10.236.⁸⁸

Med letoma 1713 in 1716 je bil prior samostana Leopold Zollenstain, po rodu iz Radgone na Štajerskem. V letih 1704–1707 je bil predstojnik novicev v Gradcu, do leta 1704 pa je deloval kot korepetitor v samostanu na Dunaju. Rodil se je 5. marca 1673, kot novic pa je v samostan v Gradcu vstopil 23. aprila 1690. Posvečen je bil 1. maja 1691. Študije je dokončal v Gradcu, vse ostale posebne trenutke na svoji življenjski poti pa je sprejel v samostanu v Sv. Trojici, ki mu je bil očitno najbolj zavezan in kamor je glede na teritorij tudi spadal. 22. decembra 1692 je opravil tonzuro, subdiakon je postal 5. junija 1694, diakon pa 2. aprila 1695. 26. februarja 1696 je daroval svojo prvo mašo v rojstni Radgoni. Šolanje je nadaljeval na Dunaju. Tajnik province s sedežem na Dunaju je bil leta 1707, leta 1710 pa je isto funkcijo opravljal v Gradcu. V letih 1719–1722 je bil nadzornik province, kar pomeni, da je vizitiral samostane v provinci. V naslednjem obdobju je verjetno deloval kot prior v Fürstenfeldu.⁸⁹ Leta 1728 je bil poslan za priorja v Ljubljano, kjer je bil izvoljen tudi v naslednjem obdobju, a je funkcijo zavrnil. Nato ga je predstojnik premestil v samostan v Sv. Trojico. Leta 1734 je bil z veliko večino 21 od 24 glasov izvoljen za predstojnika celotne Avstrijske province. Zollenstain je povečal število sprejemov novicev v samostan, tudi v manjših samostanih so bili vpeljani tako imenovani *decisor casuum*, patri, ki sprejemajo oziroma odločajo o moralnih in etičnih dilemah v skupnosti. Načeloma so bili izbrani tisti, ki so bili izobraženi v teologiji, s poudarkom na moralnih vrtilinah, oziroma profesorji moralne teologije. Predpisal je tudi posebno sobo v pritličju za obiskovalke, ki so želele prenočiti v samostanu. V njegovem času so spet sprejeli v red Maksimilijana Herbersteina. Zollenstain je bil na čelu province samo pet mesecev, saj je umrl med vizitacijo v Pécsu 24. oktobra 1734.⁹⁰ V tem času so bili v samostanu v Sv. Trojici tudi Benedikt Vogrin, Hiazint Vidic, ki se omenja v letih 1714–1716, Anton Kunstl, Wilhelm Poz, Edmund Ferlinz in Žiga Egck, ki so v samostanu delovali leta 1716. V času, ko je v Trojici deloval Zollenstain iz Radgone, si prav tam prizadeva ponovno ustanoviti ugasel samostan Friderik Steinpock, doma prav tako iz Radgone. V tem času ima Trojica šest patrov in dva brata laika. Za kratek čas se je tam mudil tudi

pater Pozidij Karnevale iz Češke, ki je preko Sv. Trojice odšel na romanje.

Vidic se leta 1714 omenja kot vikar v novoustanovljenem samostanu v Budimpešti, kjer pa ga je kmalu zamenjal že omenjeni Jožef Göpleis. Nato ga je pot verjetno zanesla prav v Sv. Trojico.⁹¹

Ferlinz se je rodil 12. maja 1678 v Jarenini na Štajerskem, novic je postal 11. junija 1698 v Gradcu, potem ko je že opravil filozofske študije. 12. junija 1697 je bil sprejet v matični samostan v Sv. Trojici v Slovenskih goricah. V cerkvi sv. Leonarda v Gradcu je 20. avgusta 1698 prejel prve zakramente. Subdiakon je postal v isti cerkvi 20. decembra 1698, diakon 14. marca 1699 na Dunaju, posvetitev v duhovniški stan pa je dočkal 4. aprila istega leta. Teologijo in filozofijo je poučeval tako na Dunaju kot v Gradcu. Leta 1712 je prejel doktorat Univerze na Dunaju. Spomladi 1713 je postal prior samostana v Ljubljani, vendar pa ga je slabo zdravje prisililo k odstopu. Za naslednja tri leta se je umaknil v matični samostan v Slovenskih goricah. Od Trojice ga je pot kot učitelja teologije vodila v Krko na Koroškem, kjer je 17. decembra 1718 umrl. Za sabo je pustil dve deli, pri čemer je drugo delo njegovega učenca, Madžara Ludwiga Talliána, ki je študiral na Dunaju v času, ko je tam poučeval Ferlinz. Prvo delo pa se dotika etike in filozofije morale.⁹²

Vogrin je bil rojen na Štajerskem, verjetno prav na območju Slovenskih goric, leta 1661 ali 1662. Kot pripravnik je leta 1679 vstopil v samostan v Lockenhausu. Filozofijo je študiral v Gradcu, nato pa še teologijo na Dunaju. V Gradcu je 26. februarja 1684 postal subdiakon, naziv diakona pa mu je bil podeljen na Dunaju 23. decembra 1684. Z odličnim pridiganjem si je prislužil naziv *baccalaureus de pulpito*. Leta 1698 je postal prior v Ljubljani ter predsednik bratovščine, kjer je moral enkrat mesečno imeti tudi maše v nemškem jeziku. Leta 1704 je postal prior v Lockenhausu, pomočnik priorja na Dunaju pa je bil v letih 1707–1710. Od tam je odšel domov v Sveto Trojico, kjer je 23. oktobra 1712 umrl. Vidic je imel šibko točko, strast za kartanje, kar je bilo seveda strogo prepovedano. Po pregrehi se je kaznoval sam z bičanjem, med katerim se je spraševal, ali bo še vedno igral karte. Med njegovimi deli so ohranjene samo pridige, ki jih je imel v Gradcu leta 1691. Objavljene so v zbirki pridig, izdani leta 1692 v Celovcu.⁹³

V letih 1716–1719 je priorstvo prevzela družina Göpleis, tokrat Franc. V tem obdobju je bilo v samostanu sedem duhovnikov in dva brata laika. Omenja jo se patri Anton Petrič, že omenjeni Žiga Egck in Tomaž Leukauf, ki je v samostanu ostal v letih 1716–

⁸⁸ *Protocolli*, str. 75.

⁸⁹ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 255, 288, 300, 314, 332.

⁹⁰ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 22–29.

⁹¹ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 234, 275.

⁹² Prav tam, str. 323–324.

⁹³ Prav tam, str. 218.

1732, nato pa se je preselil v samostan na Muti, kjer je bil leta 1734 imenovan za *decisores casuum*, moralno starešino.⁹⁴ Kot pravkar sprejet med avguštince je bil v samostanu še Erazem Leuff, ki se je v samostan vrnil leta 1725 in 1747. Leuff se je odločil za vstop v avguštinski red med letoma 1710 in 1713, vendar pa je menil, da ni primeren za meniški stan. Primer je obravnaval generalni prior, ki je zavrnil mladeničevo prošnjo in naročil, da ga morajo sprejeti v red. Leuff si je očitno premislil tudi sam. V Sv. Trojici se je pripravljaj, da bo posvečen v duhovnika. Tonzuro je opravil leta 1716 v Gradcu, subdiakonstvo pa decembra istega leta v Seckau. Leta 1717 se že omenja kot duhovnik na Dunaju.⁹⁵ V naslednjem obdobju se je število patrov zmanjšalo za enega, njihovo število pa je ostalo enako v letih 1722–1725.

Med letoma 1725 in 1728 se kot prior omenja Wolfgang Tatschl, ki mu je bilo ugodeno, da ni sodeloval pri petih mašah in v zboru.⁹⁶ V Sv. Trojici je bilo takrat sedem patrov in trije bratje laiki, omenja pa se tudi organist Stactati Beranzki, kar govori v prid trditvi, da je cerkev v Sv. Trojici v Slovenskih goricah že v prvi tretjini 18. stoletja imela orgle. Beranzki je svoja pozna leta preživel v samostanu na Reki, kjer ga najdemo v letih 1740–43.⁹⁷ V tem času se v Trojici omenjajo še pater Žiga Sauer, ki je ob koncu 17. stoletja deloval kot pastor v samostanu v Lockenhausu v takratni Ogrski,⁹⁸ pater Kristjan Prod, pater Erazem Leuff in pater Gvido Rupnik, ki je najverjetneje prevzel vlogo kronista. Rupnik se je v samostan vrnil še leta 1735, kjer je verjetno ostal do leta 1738. Tega leta se je preselil v Ljubljano, kjer je deloval kot lektor teologije. V letih 1743–1746 je deloval kot prior in kronist (zgodovinar) samostana v Muti, nakar je postal tajnik priorja province Edmunda Keuffnirja, ki se je odločil bivati v Gradcu. Rupnik se je k poučevanju v Ljubljano spet vrnil leta 1752.⁹⁹ Od leta 1726 je bil v samostanu s pravico stalnega bivanja prisoten že omenjeni Karl Göpleis.

V letih 1728–1731 je bil za priorja imenovan Evgen Schweizer, ki je med letoma 1725 in 1728 deloval kot pridigar pri nedeljskih mašah na Dunaju, po čemer lahko sklepamo, da je imel izjemne retorične sposobnosti. V letih 1719–1722 je bil imenovan za pomočnika priorja ter predstojnika novicev v samostanu Bruck an der Leitha, pa tudi za priorja v Badnu.¹⁰⁰ V tem obdobju je bilo v samostanu devet

patrov in trije bratje laiki. K samostanski skupnosti je spadal tudi Kauzarij Zeyer, ki je pod zaščito kardinala Emryja Csákyja deloval kot kaplan v mestu Kalocsa na Ogrskem.¹⁰¹ Zeyer je veljal za izjemnega teologa in pridigarja ter pomočnika Csákyja, ki je postal kardinal s 1. oktobrom 1717. Rodil se je v Gradcu 26. julija 1694, v red pa je bil sprejet leta 1717. Leta 1722 je bil poslan v Fürstenfeld kot pridigar, nato pa je stopil v službo pri že omenjenem kardinalu Csákyju, pri katerem je ostal do njegove smrti leta 1730. Nato je bil premeščen na Dunaj, Pécs ter v Masso Maremmo v Toskani, kjer je deloval kot kurat pri avstrijski vojski. Med letoma 1752 in 1755 je bil nadzornik pri prenovi cerkve v Korneuburgu. Zeyerju je življenje zunaj samostanskih zidov očitno bolj ugajalo, saj ga v letih 1761–1764 najdemo kot duhovnika v župniji Jedlese, prišteval pa se je med člane skupnosti v Fürstenfeldu, kjer je 15. maja 1763 tudi umrl. Napisal je posebne brevrije za bolehe, starejše in oslepele.¹⁰²

Med letoma 1731 in 1734 je priorstvo v samostanu prevzel že omenjeni Tomaž Leukauf, ki je v njem deloval vse od leta 1716. V tem obdobju je bilo v samostanu osem patrov in štirje bratje laiki. Gre za čas prenove, zgrajen je bil nov refektorij, obnovljene so bile slike, omenjajo se tudi tapiserije.¹⁰³ Med darovalce obleke za Marijo Tolažnico sta se zapisala Joanna Penitsolin in Bartolomej Letting.¹⁰⁴

Po patrih sodeč gre za izjemno težaven čas, saj sta v tem obdobju v samostanu bivala tudi Karl Göpleis in Maksimilijan Herberstein, ki ga tu najdemo med letoma 1730 in 1732. V tem obdobju je bila vpeljana obvezna funkcija moralnega odveznika, teologa, *decisores casuum* – v Trojici je to postal Hermann Schmauchler. Med ostalimi patri velja omeniti še Antona Grahovarja, ki je bil v samostanu med letoma 1730 in 1732, Valentina Wohlgemutha (v samostanu med letoma 1730 in 1735), Amadeusa Kraza (1732–1734) in Leopolda Zollenstaina (leta 1732). Pozidija Smrekarja se omenja leta 1734, nato ga leta 1747 zasledimo na čelu bratovščine v samostanu v Ljubljani, leta 1752 pa si prizadeva pridobiti naziv bakalavreat. Provinca mu ga je podelila pod pogojem, da bo še naprej poučeval. V samostanu v Sv. Trojici se omenjata še Gregor Auffwarter leta 1735 in Gvido Rupnik. Posvetitev med patre je leta 1734 v samostanu prejel tudi Matej Kolonič, ki se je vanj vrnil še leta 1741 ter v letih 1770–1776.

⁹⁴ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 23, op. 112; glej tudi: Orožen, *Das Bisthum*, str. 228.

⁹⁵ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 270, 280.

⁹⁶ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 2, 6.

⁹⁷ Prav tam, str. 4, 38.

⁹⁸ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 183; Orožen, *Das Bisthum*, str. 228.

⁹⁹ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 48, 51, 63, 85, 187.

¹⁰⁰ Prav tam, str. 247, 279, 289.

¹⁰¹ Bivanje izven samostanske skupnosti je moral odobriti sam predstojnik province. V tem obdobju so lahko zunaj samostana bivali: Hermann Schmaucher, pastor v Neumarktu, Anton Hackstock, ki je delal kot kaplan pri grofu Nádasdyju, ter omenjeni Zeyer. Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 4, 8, 14, 16, 19.

¹⁰² Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 105.

¹⁰³ *Protocolli*, str. 74.

¹⁰⁴ Prav tam.

Maksimilijan Herberstein iz Štajerske je študiral v Gradcu, leta 1705 pa se je v sporu z Velikovcem boril za teritorialne pravice samostana na Muti. Njegov brat je samostanu na Muti doniral 1500 guldnov. Prav med letoma 1731 in 1734 je izstopil iz reda in se skrival v samostanu v Sv. Trojici, kjer je deloval med letoma 1730 in 1732. Zollenstain, ki je bil leta 1732 v samostanu ter je leta 1734 postal predstojnik province, ga je rehabilitiral. V tem obdobju je deloval na terenu, kjer je pod lažno pretvezo zbiral denarna sredstva za samostanske skupnosti po Avstriji. Pred tem je dolgo bival na Muti, leta 1734 pa je bil napoten v samostan v Velikovec. V petdesetih letih 18. stoletja in verjetno do svoje smrti je deloval v samostanu na Muti, kjer je 30. marca 1774 tudi umrl.¹⁰⁵

Madžar Schmauchler se je rodil 18. maja 1678, verjetno v mestu Komárom. Posvečen je bil leta 1702. Med letoma 1704 in 1707 je deloval kot pastor v Rattersdorfu v okolici samostana v Lockenhausu. Leta 1713 je bil kot vikar nastanjen v novoustanovljenem samostanu v Pécsu, kamor je bil napoten tudi leta 1719. V vmesnem obdobju je deloval kot tajnik v župniji Sziget. V tem obdobju je napisal 15 pritožb na račun brata laika Rudolfa Wolfa iz samostana Bruck an der Leitha, ki je ležal na takratni meji med Avstrijo in Ogrsko.¹⁰⁶ Leta 1726 je s posebnim dovoljenjem province deloval zunaj samostanskih zidov kot pastor v Neumarktu, med letoma 1728 in 1731 je bil v samostanu v Lockenhausu, a je deloval kot pastor v Riglanu pri grofu Kohárijju. Umrl je v Lockenhausu 10. aprila 1740, torej kmalu po odhodu iz Trojice. Med njegovo zapuščino velja omeniti njegove poetične literarne tekste, verjetno napisane v latinskem jeziku.¹⁰⁷

Valentina Wohlgeomutha po odhodu iz Trojice zasledimo v samostanu v Ljubljani oziroma kot ekonomka in tajnika v Radečah, kjer je deloval v štiridesetih letih 18. stoletja. Leta 1759 je bil prestavljen na mesto administratorja v Pogoneck, v času ukinjanja samostanov, v letih 1782–1785, pa ga spet najdemo v Ljubljani.¹⁰⁸

Amadej Kraz se v letih 1749–1752 omenja kot pomočnik priorja v samostanu na Muti, v letih 1761–1764 pa je bil v okviru samostana Velikovec imenovan za kaplana pri baronu Teuffenbachu.¹⁰⁹

Matej Kolonič je bil v letih 1761–1764 potrjen za priorja v Pécsu na Ogrskem. Nato se je status samostana v Pécsu spremenil, saj se omenja zgolj kot bivališče in ne več kot samostan, kar govori o težavnosti razmer, v katerih je deloval Kolonič, takrat vikar. V

sedemdesetih letih 18. stoletja je bil spet v Sv. Trojici v Slovenskih goricah, in sicer na čelu bratovščine Sv. Trojice.¹¹⁰

V obdobju 1737–1740 je bilo v samostanu osem patrov, vključno z rehabilitiranim Maksimilijanom Herbersteinom, ki je bil pred tem dolga leta na Muti, in štirimi brati laiki. To je čas, ko so v samostanu začeli s prenovo, kar je zelo vplivalo tudi na poslovanje samega samostana. Prosil je namreč za odlok plačila 300 guldnov, ki bi jih moral nakazati v generalno blagajno province. Prošnji je bilo ugodeno s priporočilom, naj s plačilom počakajo na boljše čase. To je čas, ko je priorstvo samostana prevzel že omenjeni Karl Göpleis, ki je zelo aktivno sodeloval pri prenovi samostana, kot prior pa je deloval od leta 1734 do svoje smrti maja 1740.

Leta 1740 je v habsburškem cesarstvu zavlada Marija Terezija. Nasledstvo ji je leta 1713 Karel VI. zagotovil s tako imenovano pragmatično sankcijo, ki so jo potrdili vsi politični zavezniki. Vendar pa je z njenim prihodom na politični oder prišlo do prekinitve pogodbe s strani Prusije, Bavarske, Saške in Francije. Prusija je napadla Šlezijo in jo priključila svojemu ozemlju. Šibka in revna država je kraljico prisilila k reorganizaciji državne uprave. S tem se je posledično dotaknila tudi delovanja samostanov, kjer je bil eden izmed prvih ukrepov starostni dvig vstopa posameznikov v samostan z 21 na 24 let. Število kandidatov za vstop v samostan je kljub višanju starostne meje še vedno naraščalo, zato so jih morali zavračati. Leta 1762 je izdala dekret o postopnem zmanjšanju števila novicev v samostanih, leta 1767 pa so novice lahko sprejemali samo ekonomsko dobro stoječi samostani. Posledično so samostane začeli zapirati. Že proti koncu šestdesetih let so zaprli kar sedem samostanov v Lombardiji. Podobne želje je cesarica imela tudi v avstrijski monarhiji, a tam se je zmanjšanja števila samostanov lotila z izdajanjem posameznih dekretov. V začetku sedemdesetih let je izdala dekret o prepovedi uporabe samostanskih zaporov, in sicer z argumentom, da zapiranje ljudi spada pod civilno oblast, ki jo samostani tako neposredno spodkopavajo. Prav tako je bila donacija vsakega novica, ki jo prinese ob vstopu v samostan, omejena na 1500 guldnov, ki pa niso bili namenjeni samemu samostanu, temveč je bil denar porabljen kot del javnih sredstev.

V letih 1740–1743 je bilo v samostanu Sv. Trojica vsega skupaj enajst menihov, med njimi sedem patrov in štirje bratje laiki. Priorstvo samostana je prevzel Lorenz Puechenthal, ki je ostal prior vse do leta 1747. Od Göpleisa je prevzel nadzor nad gradnjo samostana. Iz Sv. Trojice je bil nato napoten v samostan v Baden. Med darili velja omeniti nov rdeč mašni plašč s srebrnimi nitkami, ki ga je darovala Joanna pl. Stubenberg, kar govori o navezanosti ustanoviteljev

¹⁰⁵ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 20, 24, 25, 33, 48, 67, 68, 121, 130, 138, 147, 155, 169, 174.

¹⁰⁶ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 239, 240, 256, 269, 281.

¹⁰⁷ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 8, 14, 16, 23, 92.

¹⁰⁸ Prav tam, str. 39, 48, 57, 67, 137, 146, 300.

¹⁰⁹ Prav tam, str. 71, 146.

¹¹⁰ Prav tam, str. 147, 155, 165, 169.

na samostan tudi v 18. stoletju.¹¹¹ Številni darovi so bili tudi v tem obdobju namenjeni Mariji; omeniti velja štiri dragocene albe in en mašni plašč, ki jih je leta 1742 poklonila Ana Urbančič.¹¹² Med jedilnim priborom se omenja šest enakih srebrnih nožev in 12 starejših žlic.¹¹³

V tem obdobju se med patri omenjata že omenjeni Matej Kolonič ter leta 1741 Facund Zandone(a)-tti. Ta je v letih 1722–1725 deloval v okviru samostana Lockenhaus, kjer je prevzel župnijo v Pilgersdorfu. Po Sv. Trojici ga najdemo kot priorja in kronista oziroma zgodovinarja¹¹⁴ samostana na Reki, kjer je ostal v letih 1746–1752 in leta 1750 prevzel vlogo nadzornika prenove samostana. Zatem je odpotoval v Flandrijo, nato pa se je verjetno vrnil v matični samostan na Reki, kjer je deloval kot spovednik benediktink. Kot prior in spovednik se spet omenja leta 1757 ter v obdobju 1761–1764. Zandonetti je najverjetneje umrl v matičnem samostanu na Reki okrog leta 1770.¹¹⁵

Število patrov v samostanu je še naprej vztrajno naraščalo, kar je najverjetneje posledica priljubljenosti samostana in s tem povezanih številnih romanj. Med letoma 1743 in 1747, še vedno pod priorstvom Puechenthalla, je bilo v samostanu osem patrov in kar pet bratov laikov. Na čelu bratovščine Sv. Trojice je bil Gelazij Turner, ki se je v letih 1764–1767 omenjal kot spovednik klaris. Pridigar v nemškem jeziku ter kronist oziroma zgodovinar samostana je bil Pavel Waizmann. Med ostalimi patri velja omeniti še Fulgentija Pečarja, ki je deloval v samostanu leta 1747, Reginalda Eberla (1747), ki se je v samostan vrnil leta 1771,¹¹⁶ torej 35 let pozneje, Dionisa Plavca, ki se je v samostan vrnil v istem obdobju kot Eberl, Chrysostoma della Sega, ki je bil v samostanu v letih 1747–1780, torej kar 33 let, in Ildefonsa Milača, ki je bil v samostanu leta 1747 ter se je leta 1770 spet vrnil v rodne kraje.

Pavel Waizmann se nato v letih 1764–1767 omenja na Muti, kjer je imel naslednje zadolžitve: pomočnik priorja, moralni teolog, zakristan in kronist. V letih 1773–1776 se omenja kot vikar prior na Muti, a je moral funkcijo zaradi bolezni odložiti že leta 1774. Kljub temu je ostal prior do leta 1781. V starosti 67 let je odšel v samostan v Lockenhaus, kjer je ostal do leta 1784 v funkciji zakristana. Leta 1784

je kot sedemdesetletnik prišel v samostan v Fürstfeldu, kjer se omenja tudi leta 1791, a že popolnoma nezmožen dnevnih opravil in branja Svetega pisma, saj so ga zapustile oči. Do leta 1793 se je poslovil tudi od sveta.¹¹⁷

Ildefons Milač je bil do leta 1733 župnik pri Sv. Juriju na Remšniku pri Radljah ob Dravi, naslednje leto je bil sprejet med avguštinca, leta 1758 pa si je pridobil naziv *baccalaureatus pulpito*, in sicer za dvajset let izjemnega pridiganja. V letih 1761–1764 je bil prior ljubljanskega samostana, a že leta 1762 je prosil za razrešitev zaradi bolezni.¹¹⁸

V letih 1747–1749 je ostalo število patrov skorajda enako. V samostanu je bivalo 13 ljudi, od tega sedem patrov in pet bratov laikov, priorstvo pa je prevzel Gvido Rupnik, ki je v samostanu bival že v letih 1725 in 1735. Med patri se leta 1749 omenja Dominitian Jovis, v samostanu pa je bival tudi že omenjeni Chrysostom della Sega.

V letih 1752–1755 se kot prior samostana omenja Josef Faby, ki je po poročanju preostalih članov skupnosti zanemarjal svoje dolžnosti (tudi vizitacije) in slabo skrbel za finance samostana. Število bratov se je medtem močno povečalo, na skupno 16, od tega je bilo 11 patrov in 5 bratov laikov. Med patri se omenjajo Chrysostom della Sega, Peter Petermann, ki je v samostan prišel leta 1754, Ferdinand Staingrub, ki se je v samostan vrnil leta 1771, Hilarij Krejač, Eligij Reiter, Maksimilijan Schlauchhaimb, ki je ostal v letih 1755–1756, iz samostana v Lockenhausu oziroma tamkajšnjega župnišča je prišel Marian Mann, ki je v Sv. Trojici bival v letih 1755–1757, Fortunat Kus, prav tako med letoma 1755 in 1757, ter Marko Haberneke, ki se je omenjal leta 1755.¹¹⁹

Jožef Faby, rojen Dunajčan, je bil ob prihodu v Trojico izkušen menih. Leta 1719 je bil v dunajskem samostanu oziroma tamkajšnji cerkvi zadolžen za maše ob praznikih, leta 1731 je bil že na čelu novicev in zakristan v samostanu Bruck an der Leitha, kjer se je na čelu novicev omenjal tudi v letih 1749–1752, v letih 1734–1737 pa je bil že prior v Velikovcu. Tam je nadzoroval prenovo samostana; tretje nadstropje samostana so podrli ter leta 1737 samostan in cerkev povezali na eno višino.¹²⁰

Eligij Reiter se je kot študent v Gradcu leta 1752 zapletel v moralne, pravne in teološke spore, prihod v odmaknjeno Sv. Trojico pa je pomenil njegovo prvo namestitev. Po Sv. Trojici se je odpravil v Pécs, kjer je prevzel vlogo pridigarja ob praznikih in predstojnika bratovščine. Leta 1759 se omenja kot katehet v avguštinskem samostanu v Lockenhausu, v letih 1761–64 je deloval kot pridigar v nemškem jeziku v Ljubljani,

¹¹¹ *Protocollum*, str. 76. Najverjetneje gre za Anno Johanno Theresio, rojeno 24. junija 1698, pravnukinjo Wolfganga pl. Stubenberga. Glej: Loserth, *Geschichte des Altsteirischen Herren* (priloga rodbinskega drevesa).

¹¹² Prav tam, str. 77.

¹¹³ Prav tam.

¹¹⁴ Služba kronista v vseh samostanih Avstrijske province je bila vpeljana leta 1743.

¹¹⁵ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 298; glej tudi: Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 57, 66, 120, 123, 129, 137, 146, 168.

¹¹⁶ Reinhold Eberl se omenja kot župnik v Lockenhausu v letih 1740–1743, najverjetneje gre za isto osebo; glej Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 40.

¹¹⁷ Prav tam, str. 49, 158, 176–177, 262, 298, 302, 322, 389, 417.

¹¹⁸ Prav tam, str. 135, 150.

¹¹⁹ Orožen, *Das Bistum*, str. 229.

¹²⁰ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume II., str. 247; Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 19, 43, 51, 68, 125, 139, 154.

v času zapiranja samostanov in velike represije pa je v letih 1782–1791 deloval v Badnu kot vojaški kaplan za vojske italijanske narodnosti.¹²¹

Maksimilijan Schlauchaimb je bil izučen v glasbeni umetnosti in je v Sv. Trojici skrbel za orgle, saj se je v obdobju 1756–1764 omenjal kot organist v Budimpešti, v letih 1761–64 je napredoval v pomočnika priorja, nato pa se je preselil na Dunaj, kjer je prevzel vlogo učitelja glasbe pri novicah.¹²²

Marko Haberneek iz Koroške je vstopil kot novice v avguštinski samostan leta 1740, ko je bil sprejet skupaj s Kristjanom Annackerjem – prošnjo za vstop v samostan je oddalo 19 kandidatov. Velik naval na samostane in pazljivo sprejemanje novicev sta bila prav gotovo povezana s prihodom Marije Terezije na oblast in njenimi postopnimi omejitvami. Haberneek se je v samostanu na Dunaju posvečal študiju moralne teologije. V letih 1746–1749 ga že zasledimo v rodnem Velikovcu kot pridigarja v slovenskem jeziku in prokuratorja. Nato je verjetno odšel v Sv. Trojico, konec sedemdesetih in v osemdesetih pa ga spet najdemo v Velikovcu, kjer je v starosti 66 let doživel lažjo kap, zaradi česar je bil oproščen dela z ljudmi. 29. marca 1792 je v starosti 74 let za posledicami kapi tudi umrl.¹²³

V naslednjem obdobju je priorstvo prevzel že prej omenjeni Lorenz Puechenthall, med patri pa se ob Chrysostomu della Sega omenja tudi Dominician Jovis.¹²⁴ Močno povečanje števila bratov govori o priljubljenosti samostana kot romarskega središča ob nedeljah in praznikih. Pri tem so maše ves čas potekale tako v slovenskem kot nemškem jeziku.

Med letoma 1755 in 1759 se kot prior omenja Honoracij Gotscheer, v samostanu domuje 11 patrov in 4 bratje laiki. Med patri se omenjajo Chrysostom della Sega, Severin Voregger, ki je v samostanu ostal v letih 1757–1759, verjetno s funkcijo moralnega razsodnika, Nikolaj Kozanc, ki se omenja samo leta 1757, nakar je najverjetneje odšel v Ljubljano in od tam v Pécs, kjer se omenja v letih 1767–1770, in Prosper Rauch, ki se omenja leta 1759.¹²⁵ Leta 1759 se število patrov zmanjša na 9, bratov laikov pa na 5, enako število patrov in 6 laikov se omenja v obdobju 1761–1764, ko se v samostanu omenjata Tomaž Keršič in Raimund Weizer. Julian Pugler se omenja leta 1763. Karl Samsba je v Sv. Trojici v letih 1764–1765, leta 1782 pa se omenja kot prior samostana na Reki. Tadej Fuček je leta 1764 v Sv. Trojico najverjetneje prišel iz Velikovca, kjer je deloval kot pomočnik pridigarja v slovenskem jeziku. Pred službovanjem v Velikovcu je deloval na Reki. V samostanu se leta

1765 omenja še Albert Kavčič.¹²⁶ Kot prior se takrat omenja Žiga Schlechtleiner, ki je omenjen že kot mestni kaplan v Korneuburgu v letih 1740–1743, iz Sv. Trojice pa je bil napoten v samostan v Pécs.

Honoracija Gotscheerja v letih 1752–1755 najdemo v samostanu v Ljubljani, kamor se je vrnil iz Trojice. V letih 1761–1764 je bil prior.¹²⁷

Severinu Voreggerju so bile kot študentu leta 1737 na generalnem zasedanju v Gradcu dodeljene posebne zasluge, saj je bil leta 1740 zadolžen za jutranjo mašo na Dunaju, leta 1741 pa so ga napotili v Fürstenfeld kot lektorja moralne teologije in moralnega razsodnika. Pred prihodom v Sv. Trojico je deloval kot moralni razsodnik in učitelj moralne teologije v Ljubljani ter si je tako kot Smrekar prizadeval za podelitev naziva bakalavreat, kar so mu obljubili pod pogojem, da bo še naprej poučeval.¹²⁸

Raimund Weizer je od Sv. Trojice odšel v samostan Bruck an der Leitha, kjer se omenja kot mestni kaplan vse do leta 1767. Nato je postal mašnik pridigar ob praznikih ter predstojnik bratovščine Sv. Rozalije v Lockenhausu. V letih 1770–1773 je deloval na Dunaju, kjer je kot kaplan skrbel za bolnike sester reda sv. Elizabete. Z Dunaja se je preselil v Bruck an der Leitha, kjer je postal predstojnik novicev. Nato je spet odšel na Dunaj, kjer je bil v letih 1776–1779 zakristan, nato pa je postal prior v Lockenhausu. V letih 1782–1785 je bil spet v Badnu, tokrat kot prior samostana, kjer je ostal tudi v naslednjem obdobju. Anonimno so ga namreč izvolili preostali patri, kot je narekoval nov sistem elekcije, ki ga je uvedel Jožef II. Ob razpustu samostana je deloval kot župnik v avstrijski monarhiji.¹²⁹

Albert Kavčič je kot študent iz Štajerske Radgone svojo pot začel v Fürstenfeldu leta 1753, pred prihodom v Sv. Trojico pa je deloval na Muti kot prokurator, kjer je protestiral zaradi nemških elementov oziroma vplivov na večinsko slovenskem ozemlju. Kavčič je veljal za problematičnega avguština, saj je bil v naslednjih letih obdolžen igranja na srečo in finančnih nepravilnosti v samostanu. V Sv. Trojici je bil zadolžen za maše ob praznikih. Očitno je imel hude težave pri navajanju na samostansko življenje. Pri tem ni bil osamljen, saj je v tem času v samostanu kot prior deloval Matej Perko, ki je izstopil iz reda ter sprejel službo škofijskega duhovnika. Kavčič se je nato preselil v Velikovec, kjer je prav tako izstopil iz reda in postal škofijski duhovnik, zadolžen pa je bil predvsem za maše v slovenskem jeziku. Leta 1774 je prav v avguštinskem samostanu v Velikovcu nastalo anonimno delo, v katerem so obravnavali napade Alberta Kavčiča, ki je očitno agresivno zahteval uvedbo

¹²¹ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 118, 133, 138, 146, 239, 293, 318.

¹²² Prav tam, str. 133, 138, 147, 198–199.

¹²³ Prav tam, str. 39, 58, 73, 261, 299, 332, 392–393.

¹²⁴ Orožen, *Das Bisthum*, str. 228.

¹²⁵ Prav tam, str. 230.

¹²⁶ Prav tam.

¹²⁷ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 120, 150, 157.

¹²⁸ Prav tam, str. 31, 85, 95, 124.

¹²⁹ Prav tam, str. 158, 162, 164, 167, 177, 255, 273–274, 293, 318, 336.

slovenskega jezika v samostanu in okolici. Leta 1780 je prosil za premestitev v rodno Radgono, kjer bi deloval kot kaplan. Prošnja mu je bila delno ugodena, saj se je do leta 1801 omenjal kot kaplan v Mali Nedelji v Slovenskih goricah. Leta 1813 se je omenjal kot pastor pri sv. Magdaleni v Kapeli, kjer mu je leta 1820 pomagal še en bivši avguštinec, Benedikt Marits. 8. januarja 1826 je tam tudi preminil.¹³⁰

V obdobju 1764–1767 je bilo v samostanu devet patrov in pet bratov laikov, med katerimi se omenjata pater Chrysostom della Sega in Konrad Dorfler kot oskrbovalec ran. To je bil čas, ko je bil na čelu samostana kontroverzni Matej Perko. Perko je pred tem deloval kot prior v Ljubljani, iz Sv. Trojice pa je odšel v Velikovec, kjer je deloval kot pomočnik priorja in razsodnik v moralnih zadevah. Sredi sedemdesetih let 18. stoletja je izstopil iz reda in postal škofijski duhovnik.¹³¹

Med letoma 1767 in 1770 je število patrov poskočilo na 12, bratov laikov pa na 8, kar je za samostan pomenilo precejšen finančni zalogaj. Kot prior se takrat omenja Maks Friderik, med patri pa najdemo Chrysostoma della Sega in Salezija Lužina, ki se omenja leta 1768, Severina Nagerla (leta 1769) ter Columbana Schwata, ki je omenjen leta 1770. V tem času sta v samostanu bivala tudi povratnika Matija Kolonič in Ildefons Milač.

Maks Friderik je bil leta 1752 napoten v koroško Ziljsko dolino, da bi pomagal pri rekatolizaciji takrat prevladujočih protestantov. Gre za pobudo, ki jo je Marija Terezija v želji po rekatolizaciji regije naslovila na vse redove. Friderik je ostal v Ziljski dolini še leta 1759, ko je prosil za povečanje sredstev za delovanje. Na Koroškem je ostal vse do leta 1767, ko je zaprosil za pridobitev naziva bakalavreata, kar so mu sicer obljubili, istočasno pa je sprejel mesto nedeljskega pridigarja in predstojnika bratovščine v Brucku an der Leitha, od koder pa so ga že naslednje leto premestili v Sv. Trojico. V letih 1773–1776 ga spet najdemo kot sekretarja v Badnu, v naslednjem obdobju pa je bil že prior samostana. V letih 1782–1785, torej v času ukinjanja samostanov, se omenja kot spovednik pri sestrah reda sv. Elizabete na Dunaju, obenem pa je bil zaradi svojih zaslug za red pri 61 letih oproščen petja na koru. Konec leta 1791 je postal prior v samostanu na Dunaju, kar je ostal do leta 1796, ko je v starosti 73 let postal depozitor v istem samostanu. Nato je bil pri svojih osemdesetih znova spovednik pri sestrah reda sv. Elizabete. Maks je umrl na Dunaju 31. decembra 1808 v častitljivi starosti 95 let.¹³²

Salezij Lužin, po rodu iz Koroške, je bil prokurator v Velikovcu, kjer je preživel več kot 20 let. Leta

1795 je postal škofijski duhovnik, pomočnik v St. Xaver am Saalfeld, kjer je 19. aprila 1798 v starosti 62 let tudi umrl.¹³³

Severin Nagerl je bil pred prihodom v Sv. Trojico upravnik župnije v Budimpešti in pomočnik priorja, konec leta 1769 pa se je preselil v Sv. Trojico.¹³⁴

Columban Schwat je do leta 1770 bival v samostanu v Pécsu, konec sedemdesetih pa je bil spet v Sv. Trojici, saj je bil eden izmed glavnih pobudnikov gradnje obeh zvonikov. Njegove zasluge so omenjene na zvoniku, kar potrjuje tudi njegovo priorstvo v tem času. Leta 1783 se omenja kot prior v samostanu na Muti.¹³⁵

V letih 1770–1773 je imel samostan 11 patrov, med katerimi je bil Matej Kolonič na čelu bratovščine Sv. Trojice, med 6 brati laiki pa se omenjata kuhar in pek. Omeniti velja še Chrysostoma della Sego, Adolfa Vrolicha in Floriana Hauserja, ki se omenjata leta 1771, povratnika Gelazija Turnerja, ki je bil v letih 1743–1747 v Sv. Trojici na čelu bratovščine Sv. Trojice, Hermana Stepla in Amanda Müllerja, ki se omenjata leta 1733, ter povratnika Dionisa Plavca in Nikolaja Kozanca.¹³⁶

Florian Hauser je ostal v samostanu do leta 1780, ko je najverjetneje odšel v Fürstenfeld, kjer se leta 1782 omenja kot nezmožen opravljati dela zaradi oglušlosti. Pri devetdesetih ga je doletela še slepota. Leta 1811 je bil premeščen k Bratom Sv. Janeza v Gradec, kjer je 22. avgusta 1812 umrl.¹³⁷

V obdobju 1773–1776 je število patrov ostalo nespremenjeno, torej 11, število bratov laikov pa je padlo na 5. Kot prior samostana se omenja Wolfgang Lanus. Rodil se je na Dunaju 8. marca 1772, in sicer kraljevemu lovcu, ki pa je zelo zgodaj umrl. Z materjo se je preselil v Celovec, kjer si je pridobil osnovno izobrazbo. V samostan je stopil v Velikovcu 29. aprila 1739, v duhovnika pa je bil posvečen leta 1745. Kot duhovnik je služboval v Velikovcu, Brucku an der Leitha in Gradcu. Kratek čas je poučeval moralno teologijo ter bil predstojnik novicev. Leta 1767 je postal prior v Velikovcu, leta 1773 pa v Sv. Trojici, kjer je ostal do leta 1779. Od tam ga je pot najverjetneje ponela v Ljubljano, kjer je postal prior najkasneje leta 1782. Tu je dočakal tudi ukinitvev samostana leta 1784. Kot prior samostana v Velikovcu se omenja med letoma 1788 in 1790; tam je 26. januarja 1799 tudi umrl. Ohranjeni sta dve njegovi pridigi.¹³⁸ Med patri je bil v samostanu prav gotovo tudi Chrysostom della Sega.

V letih 1776–1778 je predstojnik samostana ostal prej omenjeni Wolfgang Lanus. Nadomestil

¹³³ Prav tam, str. 297, 332, 396, 421.

¹³⁴ Prav tam, str. 155, 162.

¹³⁵ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 162, 262, 273, 298.

¹³⁶ Orožen, *Das Bisthum*, str. 230.

¹³⁷ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 262, 298, 322, 385, 417, 439, 461.

¹³⁸ Prav tam, str. 219.

¹³⁰ Prav tam, str. 125, 147, 160, 163, 173, 241, 479.

¹³¹ Prav tam, str. 163–164, 176.

¹³² Prav tam, str. 131, 135, 139, 147–148, 155, 157–158, 161, 173, 260, 290, 315, 373, 411, 430.

ga je Chrysostomus della Sega, ki je bil prior v letih 1778–1779. Med patri se leta 1777 omenjajo Leander Homa(o)n, Benedikt Schrort, Ladislav Lackner, ki se je v letih 1770–1773 omenjal v samostanu v Budimpešti v funkciji pobiralca miloščine, ter povratnik Florian Hauser.¹³⁹

Chrysostomus della Sega je bil pred tem, v letih 1773–1776, prior na Muti, kjer pa je odstopil zaradi težav z očmi in nenehnih vrtoglavic. Zatem je prišel v Trojico, kjer se omenja tudi leta 1780 kot pomočnik priorja, v letih 1782–1785 pa se prav tako omenja v Sv. Trojici v funkciji zakristana.¹⁴⁰

Leander Homon se leta 1759 omenja kot pridigar v nemškem ter pomočnik pri mašah v slovenskem jeziku v samostanu v Ljubljani, med letoma 1761 in 1764 je prevzel funkcijo pridigarja ob praznikih, v naslednjem triletju pa je opravljal isto funkcijo v prav v tistem času ukinjenem oziroma degradiranem samostanu v Pécsu, kjer pa so menihi še ostali. Nato je bil ponovno v Ljubljani, kjer je redno maševal v nemškem jeziku ter ob praznikih v slovenskem jeziku. Zatem se je preselil v Velikovec, kjer je prav tako maševal v slovenskem jeziku, obenem pa je načeloval bratovščini. Med letoma 1773 in 1776 je ob rednih mašah v obeh jezikih opravljal še funkcijo moralnega razsodnika v istem samostanu. Nato se je preselil v Trojico, kjer je verjetno prav tako opravljal maše v obeh jezikih. Iz Trojice je šel v času ukinjanja samostanov ponovno v Ljubljano, kjer je prevzel nedeljske maše. Leta 1796 ga spet najdemo v Velikovcu, kjer je bil v starosti 63 let izvoljen za priorja, a se je že v začetku naslednjega leta izgovoril, češ da opravlja funkcijo pastora v Gorenčah, in tako ni želel sprejeti funkcije priorja. Iz Koroške se je leta 1801 spet preselil v Sv. Trojico, kjer je opravljal vlogo župnika, in sicer od svojega 68. leta starosti do svoje smrti leta 1807, ko je umrl v starosti 74 let.¹⁴¹

Za leto 1780 nam prva stran samostanske kronike iz leta 1869 razkriva natančen popis vseh patrov: Columban Schwatt je bil potrjen kot prior, della Sega se je umaknil in opravljal funkcijo pomočnika priorja, Jordan Luz je bil zadolžen za pridige v nemškem jeziku, Filip Kren je bil zadolžen za maše v slovenskem jeziku, Pavel Schranzhofer je bil prokurator, Hugo Perkan je bil pridigar ob praznikih, Ladislav Lackner pa ni imel nobenih zadolžitev. Med brati laiki so omenjeni: Rogat Majer, kletar Gregor Šuster, pobiralca miloščine Martin Perko in Josaphat Soretz ter ranocelnik Wilibald Dörr. Leta 1780 je bilo tako v samostanu sedem patrov in pet bratov laikov.¹⁴² V samostanu bi moral biti tudi težavni Nikalus Spe-

ranzi oziroma Georg Fanello, ki je bil iz Reke v Sv. Trojico napoten 26. maja 1779, a se tu ne omenja in se očitno ni držal navodil.¹⁴³

Columbana Schwatta v letih 1767–1770 najdemo kot pridigarja ob praznikih v samostanu v Pécsu, nato pa v Sv. Trojici, od koder se je leta 1783 preselil za priorja v Muto.¹⁴⁴

Jordan Michael Lu(t)z leta 1759 ni bil sprejet med kandidate za avguštinskega meniha. Zanj se pozneje omenja, da je imel hude težave s pitjem, leta 1804 pa ga najdemo v Lockenhausu, kjer je 8. januarja istega leta umrl. Med kandidate je moral biti sprejet kmalu po letu 1759, saj ga že leta 1767 najdemo kot pridigarja v Jedlesseju. V začetku osemdesetih je bil v Sv. Trojici, leta 1783 pa je bil v funkciji nedeljskega pridigarja v Budimpešti. Po zaprtju samostana v Budimpešti leta 1785 je bil premeščen v samostan v Baden, kjer si je ustvaril sloves poznavalca in ljubitelja vin. Nato se je leta 1788 dokončno preselil v Lockenhaus.¹⁴⁵

Filip Kren je ostal v Sv. Trojici do leta 1790. Po »prvi« ukinitvi samostana leta 1787 je prevzel vlogo župnika, ki jo je opravljal do leta 1790, ko je bil, star štirideset let, premeščen v Velikovec. Krenn je sicer lavantinskemu škofu izrazil željo po premestitvi v okolico Celja, a mu je ta ponudil župnijo Sv. Florijana na Boču, v dekanatu Rogatec. Leta 1815 je deloval kot pastor v dekanatu Slovenska Bistrica, kjer je 9. marca 1821 umrl.¹⁴⁶

Hugolin Perkan je po Sv. Trojici leta 1783 odšel v samostan v Velikovec, kjer je bil zadolžen za maše v slovenskem jeziku. Nato ga spet najdemo v Sv. Trojici, verjetno že leta 1787 kot kaplana ter nato leta 1790, ko je prevzel župnijo, ki jo je vodil do svoje smrti 23. aprila 1797.¹⁴⁷

To je čas, ko se dolgotrajna prenova samostana, začeta že leta 1735, vendarle bliža koncu. Leta 1772 je sekovski škof Janez Filip II. Franc pl. Spaur (1763–1779) ponovno posvetil cerkev in vsem prisotnim podelil odpustek za leto dni. Leta 1779 se je energični Schwatt lotil gradnje še dveh zvonikov, ki sta bila dokončana že naslednje leto.

Vendar je treba omeniti, da so časi blaginje v samostanu minili. To kaže tudi število patrov in bratov laikov, ki se je zmanjšalo s povprečno 16 do 20 sredi stoletja na zgolj 12. Leta 1764 je bilo v Avstrijski provinci 290 patrov, leta 1783 pa le še 210. V naslednjih letih je njihovo število drastično upadalo. Leta 1780 je oblast v avstrijski monarhiji prevzel Jožef II., ki je z izdajo več kot 6000 dekretov popolnoma reformiral državo. Temelje je položila že njegova mati

¹³⁹ Orožen, *Das Bisthum*, str. 230.

¹⁴⁰ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 176, 262, 273, 301.

¹⁴¹ Prav tam, str. 141, 146, 155, 161, 169, 177, 262, 300, 331, 392, 422, 441.

¹⁴² Kronika samostana Sv. Trojice v Slovenskih goricah iz leta 1869.

¹⁴³ Gavigan navaja dve imeni za enako napotitev, verjetno je prišlo do pomote; glej Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 273.

¹⁴⁴ Prav tam, str. 162, 262, 273, 298.

¹⁴⁵ Prav tam, str. 135, 164, 273, 302, 319, 336, 401, 423.

¹⁴⁶ Prav tam, str. 262, 273, 301, 325, 394.

¹⁴⁷ Prav tam, str. 273, 299, 325, 400.

Marija Terezija, ki je upoštevala predvsem nasvete Antona Vencija kneza Kaunitza, zunanjega ministra in ideologa sekularizacije razsvetljene politike Marije Terezije in Jožefa II. Leta 1768 je Kaunitz izdal delo »*Von der oberherrlichen Gewalt der römisch-katholischen Fürsten in Bezug auf die Religion und die Clerisey*«, v katerem je branil položaj takratne kraljice proti papežu Klemenu XIII.

Že maja 1781 je Jožef II. izdal dekret o prepovedi sprejemanja pripravnikov v samostane. Temu je decembra istega leta sledil uničujoči dekret o zaprtju vseh samostanov, ki ne služijo kot bolnišnice ali šolske ustanove. Prenehale so delovati tudi vse univerze oziroma izobraževanja znotraj redov, zaradi česar so morali posamezni menihi obiskovati državne šole. Leta 1783 je bil uveden tako imenovani *numerus fixus*; to je pomenilo, da so morali število menihov v samostanih z več kot 30 menihi zmanjšati na 15, v manjših samostanih pa za dve tretjini. Prav tako je bilo prepovedano nadomeščanje umrlih menihov, s čimer so bili tudi dopuščeni samostani praktično obsojeni na zaprtje. Pri tem ne gre pozabiti, da so bila prepovedana romanja ter vse donacije samostanom. Do leta 1790 je bilo zaprtih 10 od 14 avguštinskih samostanov v Avstrijski provinci. Ustanovljen je bil verski sklad, ki je skrbel za premoženje zapuščenih samostanov ter za patre, ki so bodisi odšli v pokoj bodisi v drug samostan oziroma so delovali kot laiki v okoliških župnijah. Obisk papeža Pija VI. leta 1782 na Dunaju je bil popolnoma brez uspeha.

Leta 1783 je bilo v Sv. Trojici 6 patrov in 3 bratje laiki. Prior samostana je postal 65-letni Agnelij Kainz, za zakristijo pa je bil zadolžen Chrysostomus della Sega, star 67 let, ki je imel pomočnika v 57-letnem Justusu Keilu. S finančnimi zadevami in administracijo se je kot prokurator ukvarjal 35-letni Pavel Schranzhoffer, za pridige v nemškem jeziku je bil zadolžen 35-letni Gundislav Wanggo, za nedeljske maše in pridige ob praznikih v nemškem jeziku je skrbel pred kratkim posvečeni 24-letni Evodij Dimer, za nedeljske maše v slovenskem jeziku pa 33-letni Filip Krenn. Za kuhinjo je skrbel 57-letni Malahij Müller, kot hišni ranocelnik se omenja 27-letni Willibald Dois, za jedilnico oziroma refektorij pa je bil zadolžen Martin Perko.¹⁴⁸ Sv. Trojica ni bila med samostani, ki bi se morali držati omejitve oziroma zmanjšanja števila bratov.

Agnelij Kainz se je že v letih 1752–1755 omenjal kot zakristan v Gradcu, v naslednjem triletnem obdobju je bil imenovan za nemškega pridigarja v Velikovcu, nato pa je v letih 1755–1758 v Gradcu prevzel nadzor nad novici in mašami v čast sv. Nikolaja Tolentinskega. Leta 1759 ga najdemo kot pomočnika priorja in predstojnika novicev na Dunaju. Med letoma 1773 in 1779 je zasedal mesto priorja

v Velikovcu, kjer je najverjetneje ostal do leta 1783, nato pa je prevzel priorstvo v Sv. Trojici.

Gundislav Wanggo se je rodil v Celovcu in se je med letoma 1773 in 1779 omenjal kot pridigar ob praznikih in upravnik župnije v Lockenhausu, kjer je verjetno ostal do leta 1780, ko se je preselil v Sv. Trojico, kjer ga že najdemo leta 1781. Leta 1786 se omenja v Velikovcu, kjer je ostal do leta 1805 kot škofijski duhovnik. 18. maja 1805 je bil nujno poklican v samostan na Dunaj. Leta 1808 se omenja kot pomočnik priorja, takrat star 60 let, kot predstojnik bratov laikov in pomočnik v župni cerkvi. Umril je 12. junija 1809.

Evodij Dimer je bil med avguštince sprejet leta 1783; verjetno je bil eden zadnjih, ki jim je še uspelo uiti jožefinski strogosti. Napoten je bil v Sv. Trojico, kar pomeni, da je prihajal iz okoliških krajev, iz Sv. Lenarta. Sv. Trojica je bil samostan, kjer ni veljal *numerus fixus*, kar je omogočalo prihod novih menihov. Od tam je bil napoten v samostan v Lockenhausu, kjer se omenja med letoma 1791 in 1799. Kot zadnjega priorja ga nato najdemo v Sveti Trojici 2. aprila 1807, kjer je 5. julija 1809 tudi umrl.¹⁴⁹

Do konca leta 1784 sta bila zaprta samostana v Ljubljani in Gradcu, samostan na Reki je bil že leta 1782 izločen iz Avstrijske province, Fürstenfeld, Velikovec, Muto in Budimpešto so zaprli leta 1785, Pécs in Bruck an der Leitha pa leta 1788. Zadnji je bil spremenjen v vojaške barake in je služil vojski. Leta 1787 so »prvič« zaprli še samostan v Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Dunaj, Baden, Korneuburg in Lockenhaus so še delovali, ker so skrbeli za bolne. Vsega skupaj je Avstrijska provinca štela le še 65 menihov. Samostan na Dunaju je bil ukinjen leta 1808, v njegove prostore pa sta se naselili kadetnica in mestna uprava. Istega leta je bil ukinjen tudi samostan v Korneuburgu. Samostan v Badnu je bil dokončno ukinjen leta 1812. Kot zadnji v provinci je bil zaprt samostan v Lockenhausu, in sicer leta 1820.¹⁵⁰

Zadnja leta v samostanu v Sv. Trojici sta zaznamovala splošno pomanjkanje in pričakovanje zaprtja samostana. Uradno »prvo« zaprtje je sicer prišlo šele leta 1787, čeprav so menihi že v začetku desetletja tarnali nad slabim stanjem in pomanjkanjem sredstev, zato so se sami obrnili na cesarsko pisarno s prošnjo za zaprtje samostana. Leta 1787 je bil najverjetneje Agnelij Kaintz še vedno prior ukinjenega samostana. Oktobra 1787 je načelnik mariborske kresije, grof Anton Colloredo, dobil pooblastila, da samostan zapre.

Kljub zaprtju je samostan še naprej deloval pod vodstvom avguštincev, ki so dobili nove zadolžitve na čelu novoustanovljene župnije. V samostanu je ostal zgolj prior Filip Krenn z dvema pomočnikoma, preostali menihi so se upokojili ali se preselili v druge

¹⁴⁸ Gavigan, *The Austro-Hungarian Province*, volume III., str. 301.

¹⁴⁹ Prav tam, str. 296, 301, 336, 378, 401, 423, 441, 447, 463–464.

¹⁵⁰ Prav tam, str. 356.

samostane.¹⁵¹ Najverjetneje sta kot kaplana ostala Hugolin Perkan in Gregor Gregorič. Ta je bil med avguštince sprejet leta 1783. Prva leta je služil v samostanu v Ljubljani, od koder se je preselil v Sv. Trojico.

Samostojna župnija je bila ustanovljena že leto prej, leta 1786, župnijsko uradovanje pa se je začelo na velikonočno nedeljo, 15. aprila 1786, čeprav je Krennova formalna umestitev potekala šele 21. oktobra 1787.¹⁵² Novoustanovljeni župniji Sv. Trojice, ki je bila vse do takrat podružnica cerkve sv. Lenarta, so pripadali naslednji kraji: Sv. Trojica, Zgornja in Spodnja Senarska, Zgornje in Spodnje Verjane, Zgornji in del Spodnjega Porčiča in Rečica, ki je bila delno v župniji sv. Benedikt in delno v župniji Osek.

Med avguštinskimi patri, ki so po zaprtju samostana delovali v župniji, velja omeniti še patra Hugolina Perkana, ki je deloval po Krennovem odhodu leta 1790 do svoje smrti 23. aprila 1797. Nasledil ga je pater Gregor Gregorič, ki je bil pred tem kaplan pri Sv. Petru v Zavodnu, v Trojici pa je ostal do leta 1801. Verjetno sta bila v tem času kot brata laika prisotna tudi Josaphat Soretz in Lucinij Wesley. Ta je pred tem deloval v samostanu v Ljubljani kot krojač. Pater Karel Leander je ostal od leta 1801 do svojega 74. leta oziroma leta 1807, ko je v Sv. Trojici umrl. V tem času je bil v samostanu še Bazilij Juch, ki je umrl leta 1805 v starosti 83 let. Lorenz Nothar je prevzel vlogo kaplana. V samostanu sta bila tudi prej omenjena brata laika. Kot prior in župnik je nastopil v Lenartu rojeni pater Evodij Dimer, ki je ostal v Trojici do svoje smrti leta 1809. Dimer je bil zadnji avguštinski prior in pastor v Sv. Trojici. Glede na to, da novicev, ki bi znali slovensko, ni bilo, je življenje v samostanu postopoma ugasnilo. Kot zadnji avguštinski menih se omenja kaplan v Sv. Trojici Anton Homan.

Želja po ohranitvi samostana je bila še vedno živa. Prošnja za dovoljenje prihoda novega avguštinskega patra je bila poslana, a leta 1808 postavljeni vikar Melhior König je to opcijo zavrnil. 26. avgusta 1809 je bila izdana odredba o zaprtju samostana. 20. decembra 1809 je Dimerja nasledil Franz Leich, ki je prišel iz Lenarta ter je bil nastanjen na stroške samostana v Trojici, prej omenjeni Anton Homan pa je ostal kaplan. Leicha je nato za kratek čas nasledil še Ignacij Ledenik. V samostanu sta še vedno prebivala prej omenjena brata laika. Uradni dekret o zaprtju samostana je prišel 11. julija 1811. Zadnji preostali avguštinec Homan je ob tem izrazil željo nadaljevati delo kot škofijski duhovnik. Umrl je 27. septembra 1820, takrat že kot upokojeni duhovnik v Radgoni. Preostala dva laična brata Josaphat Soretz in Lucinij Wesley sta podala vlogo vikarju Königu, da ju pusti oditi k sorodniku Mihaelu Soretzu v Radgono. Večina predmetov, vključno z mašnimi plašči, je bila odnesena v mariborsko župnijo, v Sv. Lenart in Sv. Marjeto.

V času odsotnosti samostanskih redov so se romanja nadaljevala, posebej med nedeljami in prazniki. Upravljanje župnije so prevzeli škofijski župniki. Med župniki, ki so vodili cerkev v naslednjih letih, je treba omeniti: Jurija Ferdinanda Skozillija, prvega škofijskega župnika, ki je v samostanu maševal od 2. decembra 1812 do 1. maja 1817, Matijo Matuca, ki je ostal do svoje upokojitve 31. julija 1824, ter Franca Murka, ki je prišel 1. oktobra 1824 in ostal do 14. junija 1854, ko je odšel v pokoj.

VIRI IN LITERATURA

ARHIVSKI VIRI

NŠAM – Nadškofijski arhiv Maribor
fond dekanije Lenart, škatla D 17/23
župnija Lenart v Slovenskih goricah, Poročna knjiga 1667–1703
župnija Lenart v Slovenskih goricah, Knjiga umrlih 1701–1730

ÖNB – Österreichische Nationalbibliothek
7236 IV, 29r-88r: Protocollum Super Archivum huius Conventus Sanctissimae Trinitatis in quo pariter varia memorabilia de incremento Thaumaturga Imaginis pro posteris notatu dignissima, per annorum decursum inserta reperiuntur, ab anno 1704.

Samostan Sv. Trojice
Kronika samostana Sv. Trojice v Slovenskih goricah iz leta 1869.

PERIODIKA

Cvetje z vertov, letnik XXI, Gorica 1904, zvezek I.–XI.

LITERATURA

Avguštin: Vodilo za samostansko življenje. *Izbrani spisi*. Ljubljana: Nova revija, 2011.

Blaznik, Pavle: *Historična topografija Slovenije II: Slovenska Štajerska in jugoslovanski del Koroške do leta 1500*, 2. zvezek, N – Ž. Maribor: Založba Obzorja, 1988.

Brunner, Walter: Die Vertreibung der Lehrer und Professoren aus Graz seit den 70-er Jahren des 16. Jahrhunderts bis 1601. *Protestantizem – zatočišče izgnanih na Petanjcih (Nádasdyjev dvorec): zbornik znanstvenega srečanja v Radencih in na Tišini, 28. in 29. oktober 1999* (ur. Jože Vugrinec). Petanjci: Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija; Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAŽU, 2000, str. 107–130.

¹⁵¹ Orožen, *Das Bisthum*, str. 224.

¹⁵² Landergot, 1904, zvezek 5, str. 157.

- Curk, Jože, Polona Vidmar in Sašo Radovanovič: *Samostani na Slovenskem*. Ostroga, Maribor, 2008.
- Curk, Jože: *Mariborski grad*. Maribor: Pokrajinski muzej, 2007.
- Gavigan, Johannes: *The Austro-Hungarian Province of the Augustinian Friars, 1646–1820: Founding, External Development, and Superiors 1646–1683*, Volume I. Rome: *Analecta Augustiniana*, 1975.
- Gavigan, Johannes: *The Austro-Hungarian province of the Augustinian friars, 1646–1820, volume II.: Development, Studies, Baroque Brilliance 1646–1725*. *Studia Augustiniana Historica* 3. Rome: *Analecta Augustiniana*, 1976.
- Gavigan, Johannes: *The Austro-Hungarian province of the Augustinian friars, 1646–1820, volume III.: State absolutism and disappearance of the Province 1725–1820*. *Studia Augustiniana Historica* 4. Rome: *Analecta Augustiniana*, 1977.
- Gavigan, Johannes: *The Province of Styro-Carinthia*. *Analecta Augustiniana*, volume XXXV, *Institutum Historicum* ord. S. Augustini, 1972.
- Germ, Tine: *Simbolika cvetja*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002.
- Hernja Masten, Marija: Trg Sv. Lenart in njegova samouprava v času od druge polovice 17. do začetka 19. stoletja. *Zbornik občine Lenart* (ur. Breda Zorko et al.). Lenart: Občina, 1996.
- Kaser, Karl: Steirer als Heerführer und grenzverteidiger gegen die Türken im 16. und 17. Jh. *Die Steiermark – Brücke und Bollwerk*, Katalog zur steirischen Landesausstellung 1986.
- Koropec, Jože: Srednjeveški Hrastovec. *Časopis za zgodovino in narodopisje*, n. v. 9 (XLIV), 1973, str. 47–59.
- Kovačič, Franc: *Zgodovina Lavantinske škofije (1228–1928)*. Maribor: Sv. Ciril, 1928.
- Loserth, Johann: *Geschichte des Altsteirischen Herren und Grafenhauses Stubenberg*. Graz und Leipzig, 1911.
- Mlinarič, Jože: *Prizadevanja sekovskih škofov Martina Brennerja (1585–1615) in Jakoba Eberleina (1615–1633) kot generalnih vikarjev salzburskih nadškofov za katoliško versko prenovo na Štajerskem v luči protokolov 1585–1614 in vizitacijskih zapisnikov iz 1607, 1608 in 1607–1619*. *Acta Ecclesiastica Sloveniae* 5, Ljubljana, 1983.
- Mlinarič, Jože: *Župnije na slovenskem Štajerskem v vizitacijskih zapisnikih arhidiaconata med Dravo in Muro 1656–1774*. *Acta Ecclesiastica Sloveniae* 9, Ljubljana, 1987.
- Orožen, Ignacij: *Das Bisthum und die diözese Lavant*, I. Theil. Marburg: Selbstverlag, 1875.
- Schuller, Helga: »In Nöten blühe ich«, Türkenkrieger aus dem Geschlecht Trauttmansdorff. Ein Beitrag zum Gedenkjahr 1683/1983. *Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark*, Band 74, 1983, str. 65–71.

- Vodnik po župnijskih arhivih na območju SR Slovenije*. Ljubljana: Skupnost arhivov Slovenije, 1975.
- Wurzbach, Constantin von: *Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreich*, Band 27. Wien, 1883.

S U M M A R Y

The Augustinian Monastery in Sv. Trojica in Slovenske gorice in the Age of Baroque

The Augustinians are named after St. Augustine (354–430) and live according to his monastic rules. As a mendicant order they existed as individual groups until the year 1256, when they were united by Pope Alexander IV. in the order of the Hermits of St. Augustine. Over the following centuries they split into the discalceate or »Discalced Augustinians«, the order of St. William the Hermit and the Augustinian Hermits, and since the year 1597 we also know Augustinian sisters. The Augustinians are recognised by their black hooded habit, bound together with a leather belt.

The Augustinian monastery of the Holy Trinity belonged to the Austrian province of the Hermit of St. Augustine with its seat in Vienna. Initially, it functioned as a subsidiary of the Augustine monastery in Graz, until its independence in the year 1669.

Immediately after the arrival of the first monks, they began building the monastic building and renovating the church. The financial support for this undertaking was provided by the counts of Trauttmansdorff from Negova. In the year 1693, also the Loreto chapel was added, and in the year 1712 the chapel of St. Rochus was added to the outer wall as a reminder of the plague. With the help of count Drašković, the church got a completely new appearance in the first half of the 18th century. In the year 1756, the life-size pillars of the mental world of the Augustinians came to life on the new high altar: St. Augustine, St. Tomas of Villanova, St. Nicholas of Tolentino and St. John of Sahagún. During this time, there were around eight priests and four lay brothers in the monastery and during the years 1767 and 1770 even 12 priests and 8 lay brothers.

The situation in the Austrian province was beginning to intensify, when the Habsburg Empire was ruled by Maria Theresa (1740–1780) and her son Joseph II. (1780–1790). In the year 1781, a decree was issued on the closure of all monasteries, which were not functioning as hospitals or school institutions. The monastery at Sveta Trojica was closed in the year 1787, and the church was taken over by the parish in Sveta Trojica, which had been founded in the year 1786.